

Ю. Г. Новгородська

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ
В ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ»

(для здобувачів другого (магістерського) рівня
вищої освіти
спеціальності 014 Середня освіта (Історія))

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

Ю. Г. Новгородська

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ
В ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ»**

**(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 014 Середня освіта (Історія))**

Ніжин – 2024

УДК 378.147:373.2(075.8)

Н72

Рекомендовано до друку Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 16 від 30.06.2024 р.

Рецензенти:

Демченко Н. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту;

Желіба О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин

Новгородська Ю. Г.

Н72 Методичні матеріали та рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Інноваційна діяльність в освітній галузі» (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Історія). Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 69 с.

Методичні матеріали та рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Інноваційна діяльність в освітній галузі» розроблені з метою надання практичної допомоги студентам заочної та денної форм навчання щодо покращення опанування її змісту, вироблення практичних навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Видання призначене здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), керівникам та вчителям закладів загальної середньої освіти, викладачам ЗВО.

УДК 378.147:373.2(075.8)

© Ю. Г. Новгородська, 2024
© НДУ ім. М. Гоголя, 2024

ЗМІСТ

Передмова	4
Структура та зміст навчальної дисципліни	6
Завдання до семінарських занять.....	10
Самостійна робота студентів.....	26
Індивідуально-дослідне завдання	28
Педагогічні ситуації	32
Термінологічний словник.....	38
Підсумковий контроль (тести).....	49
Шкала оцінювання	53
Рекомендовані джерела інформації.....	55
Додатки.....	62

ПЕРЕДМОВА

Глиbokі соціальні та економічні зміни, що відбуваються на межі третього тисячоліття в Україні та світі, вимагають реформування освітньої системи. Це, у свою чергу, ставить перед державою і суспільством нові вимоги до професійної підготовки вчителів. У цільовій комплексній програмі «Вчитель» зазначено, що завдяки діяльності педагогів повинна реалізовуватися державна політика у створенні інтелектуального та духовного потенціалу нації, збереженні й примноженні культурної спадщини, а також у формуванні людини майбутнього – інноваційної особистості, здатної творчо працювати та бути конкурентоспроможною в сучасних умовах. Відповідно, навчальний процес має бути спрямований на індивідуалізацію освітньої взаємодії, розвиток творчого мислення, збільшення самостійної роботи студентів, створення умов для професійного зростання і самовдосконалення майбутніх вчителів. Розв’язання цього завдання можливе за умови впровадження в освітній процес вищої школи навчальної дисципліни «Інноваційна діяльність в освітній галузі».

Курс дає змогу розширити уявлення майбутніх фахівців про основні тенденції розвитку інноваційних процесів в освіті; ознайомити з концептуальними теоретичними положеннями інноваційних педагогічних технологій; формувати вміння застосовувати отримані знання у різних сферах інноваційної діяльності; виробити вміння відбирати оптимальні інновації відповідно до індивідуальних можливостей здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти, рівню їхньої підготовки та педагогічних умов; формувати позитивне ставлення готовність майбутнього педагога до творчого оволодіння інноваційними педагогічними технологіями та впровадженні їх у практику Нової української школи.

Методичні матеріали та рекомендації спрямовані на розширення уявлень здобувачів освіти про педагогічні можливості інноваційних технологій щодо організації освітнього процесу в профільній школі, їх сутнісні характеристики та перспективи впровадження у навчальний процес; підвищення практичної готовності фахівців до професійної діяльності.

У методичних матеріалах та рекомендаціях відображено конкретний зміст навчальної дисципліни, послідовність та організаційно-методичні форми її вивчення, обсяг часу на різні види навчальної роботи за відповідними розділами, засоби і форми поточного і підсумкового контролю, перелік рекомендованої літератури.

У методичних вказівках наводиться тематичний план вивчення дисципліни «Інноваційна діяльність в освітній галузі», який передбачає розподіл навчальних годин для опанування окремих тем, відповідно до робочої програми.

Необхідною складовою методичних матеріалів та рекомендацій є плани семінарських занять, тематика яких спрямована на засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизацію здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань, а також для виявлення прогалин у системі знань із предмета «Інноваційна діяльність в освітній галузі».

Обов’язковою є самостійна підготовка студентами індивідуального завдання – творчої роботи з актуальних проблем теорії та практики інноваційної

діяльності. У виданні представлені тематика індивідуального завдання, рекомендації щодо його підготовки та вимоги до змісту й оформлення.

Педагогічні ситуації, що пропонуються в методичному виданні, дають можливість моделювати виробничі ситуації, розв'язання яких активізує пізнавальну діяльність студентів, формує у них гнучкість мислення, оригінальність, винахідливість, креативність, вміння обирати альтернативне рішення.

Значну роль в практичному розвитку будь-якої науки, в тому числі і педагогічно спрямованої, особливо в її теоретичному обґрунтуванні, відіграє система понять і термінів, що презентовано окремою рубрикою у методичних рекомендаціях.

З метою визначення реального рівня навчальних досягнень здобувачів освіти з педагогічної інноватики у методичних матеріалах презентовано зразок підсумкового тесту.

Список літератури, представлений у даному виданні, допоможе виконати індивідуальне завдання, підготуватись до семінарських занять та різних форм поточного і підсумкового контролю.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни полягає в набутті здобувачами освіти компетентностей щодо організації сучасного педагогічного процесу і застосування педагогічних інновацій на базі освітньої установи та в широкому суспільному контексті.

Вивчення навчальної дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОП «Середня освіта (Історія)» сприяє набуттю здобувачами програмних *компетентностей*:

ЗК2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості, аналізувати й оцінювати власні професійні можливості, здібності та співвідносити їх з потребами ринку праці (підприємницька компетентність).

ФК2. Здатність організовувати освітній процес з історії в закладах профільної середньої освіти на основі сучасних наукових досягнень (предметно-методична компетентність).

ФК4. Здатність враховувати вікові та інші індивідуальні особливості учнів закладів профільної середньої освіти при організації освітнього процесу з історії, керувати власними емоційними станами, етичним розвитком і вихованням учнів (психологічна та емоційно-етична компетентність).

ФК5. Здатність до рівноправної та особистісно зорієнтованої взаємодії з учасниками освітнього процесу в закладах профільної середньої освіти, колегами та стейхолдерами, виконувати професійні функції, зважаючи на особливі потреби здобувачів освіти (компетентність педагогічного партнерства та інклюзивна компетентність).

ФК7. Здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів закладів профільної середньої освіти, розробляти, освоювати та втілювати педагогічні інновації в практику (проектувальна та інноваційна компетентність).

Вивчення навчальної дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОП «Середня освіта (Історія)» сприяє досягненню здобувачами таких програмних результатів навчання:

ПРН2. Уміння розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ПРН4. Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

ПРН5. В рамках відповідальності та автономії розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.

ПРН7. Уміння планувати та організовувати ефективний освітній процес з історії в закладах профільної середньої освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН9. Уміння визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів закладів профільної середньої освіти, формувати мотивацію, організовувати пізнавальну діяльність, сприяти формуванню спільноти учнів, усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами, конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, пояснювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

ПРН10. Уміння суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учасниками освітнього процесу та стейкхолдерами (на основі принципів дитиноцентризму та педагогіки партнерства), уміння створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

ПРН12. Уміння проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів закладів профільної середньої освіти, застосовувати наукові методи пізнання та інновації у професійній діяльності.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ І. ПЕДАГОГІЧНА СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Інноваційна діяльність як ключовий фактор розвитку освітньої галузі

Сутність інноваційної педагогічної діяльності. Мета та завдання інноваційної діяльності. Види інноваційної діяльності в освітній сфері. Зміст та етапи інноваційної педагогічної діяльності: педагогічний пошук і зародження педагогічної інновації; створення педагогічної новації (моделювання – створення ідеального образу, моделі бажаного нововведення; проектування, конструювання, розробка програми реалізації нововведення, попередня експертиза, організація і управління); реалізація (експериментування, оцінювання, оформлення результатів); рефлексія педагогічного нововведення (самооцінка зробленого, самоконтроль і корекція). Зовнішні та внутрішні компоненти інноваційної діяльності в галузі освіти. Умови здійснення інноваційної діяльності.

Тема 2. Освітній заклад як основний суб'єкт реалізації інновацій

Інноваційний заклад освіти: сутність поняття та типи. Пріоритетні ознаки інноваційних освітніх закладів. Суть і зміст інноваційного потенціалу закладу освіти у різних наукових підходах. Структура інноваційного потенціалу закладу освіти. Сприйнятливість закладу загальної середньої освіти до інновацій.

Інноваційне освітнє середовище як інтегральний засіб, який сприяє розвитку інноваційного ресурсу учнів. Провідні підходи щодо розуміння сутності поняття «інноваційне освітнє середовище» (гуманістичний, акмеологічний, системний, інформаційний, компетентнісний, технологічний, інноваційний). Основні ознаки інноваційного освітнього середовища закладу освіти. Різні підходи щодо структури інноваційного освітнього середовища. Організаційне забезпечення розвитку

інноваційного середовища. Педагогічні умови формування інноваційного освітнього середовища.

Тема 3. Діяльність освітнього закладу щодо впровадження інновацій

Планування інноваційної діяльності як основа ефективного розвитку закладу освіти. Сутність поняття «планування інноваційної діяльності». Основні функції та завдання планування інноваційної діяльності. Види планування інноваційної діяльності в закладах освіти залежно від змісту, цілей та завдань. Принципи планування інноваційної діяльності. Етапи процесу планування інноваційної діяльності в закладі освіти.

Мотивація і стимулювання інноваційної діяльності. Структура механізму мотивування інноваційної діяльності. Форми і методи стимулювання інноваційної діяльності. Мотивація інноваційних розробок і впровадження інновацій. Напрями мотивації персоналу.

Ризики інноваційної діяльності як можливість несприятливого здійснення процесу і/або результату впровадження нововведення. Класифікація ризиків. Цілі і завдання управління ризиками. Основні чинники ризиків інноваційної діяльності та їх аналіз. Методи управління ризиками.

Оцінювання ефективності інноваційної діяльності в закладах освіти. Основні критерії та показники ефективності інноваційної діяльності в закладі освіти. Педагогічні умови, що забезпечують ефективність впровадження інновацій.

Готовність педагогів до інноваційної діяльності. Інноваційні знання та дослідницькі вміння як невід'ємна складова інноваційної педагогічної діяльності. Креативність як суттєва характеристика інноваційної діяльності. Професійні та особистісні якості педагога-інноватора. Форми залучення педагога до інноваційної діяльності. Інноваційна компетентність педагога як необхідна складова його професійної діяльності.

РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФІЛЬНОМУ НАВЧАННІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Тема 1. Технологічний підхід до навчання у профільній школі

Історія виникнення технологічного підходу. Сутність і взаємозв'язок понять «освітні технології», «педагогічні технології», «навчальні технології». Головні ознаки педагогічної технології. Класифікація педагогічних технологій.

Педагогічні технології активізації та інтенсифікації пізнавальної діяльності учнів. Сутність поняття «ігрові технології навчання». Класифікація ігрових технологій навчання. Функції ігрових технологій навчання. Структурні компоненти навчально-ігрової технології. Етапи та принципи розробки навчально-ігрових технологій. Педагогічні умови використання навчально-ігрових технологій в освітньому процесі.

Тема 2. Технології інтерактивного навчання як інноваційний спосіб організації освітнього процесу

Технології інтерактивного навчання. Мета та завдання інтерактивного навчання. Типологія інтерактивних технологій навчання. Головні компоненти інтерактивної технології.

Технології кооперативного навчання: робота в парах; ротаційні (змінювані) трійки; «два – чотири – всі разом»; «Карусель»; робота в малих групах; «Акваріум»; коло ідей.

Технології колективно-групового навчання: «Мікрофон», обговорення проблеми в загальному колі; незакінчені речення; «Мозковий штурм», «Ажурна пилка»; «навчаючи – вчусь»; аналіз ситуації; розв'язання проблем; «Дерево рішень».

Технології ситуативного моделювання: симуляції; спрощене судове слухання; громадські слухання; розігрування ситуації за ролями.

Технології проблемного навчання. Концептуальні положення технології проблемного навчання. Основні ознаки даної технології. Компоненти проблемної технології сучасного уроку історії. Переваги технології проблемного навчання перед традиційним навчанням. Особливості застосування технології проблемного навчання на уроках історії. Характеристика основних технологій проблемного навчання («проблемна ситуація», «проблемна справа», «проблемне завдання», «проблемне запитання»).

Технології опрацювання дискусійних питань: метод ПРЭС; займи позицію; зміни позицію; неперервна шкала думок; дискусія; оцінювальна дискусія; дебати; дискусія в стилі телевізійного ток-шоу.

Переваги й недоліки використання інтерактивних технологій навчання. Педагогічні умови реалізації інтерактивного навчання.

Тема 3. Впровадження STEM-технології та проєктних технологій в освітній процес

Сутність та специфіка проєктної технології навчання. Мета та завдання проєктного навчання. Структура освітнього проєкту. Класифікація проєктів: за предметно-змістовою спрямованістю (монопроєкти та міжпредметні проєкти); відповідно до домінуючого методу чи діяльності (прикладні, дослідницькі, інформаційні, рольові та ігрові проєкти); за кількістю учасників (групові, парні та індивідуальні проєкти); за тривалістю проведення (довготривалі, середньої тривалості та короткочасні). Етапи роботи над проєктом: етап підготовки, етап планування, етап збирання інформації, етап аналізу, етап подання й оцінювання результатів.

Тема 4. Інноваційні технології навчання дітей з особливими освітніми потребами

Функції інноваційних технологій в інклюзивній освіті. Технології індивідуалізації освітнього процесу. Технології спільного викладання в інклюзивному класі (один викладає – інший допомагає; паралельне викладання; диференційоване викладання; викладання в команді). Технології подолання навчальних і поведінкових труднощів. Технології адаптації освітнього середовища. Технологія створення ситуації успіху.

Сутність феномену «індивідуальна освітня траєкторія» (ІОТ). Мета розробки ІОТ. Категорії здобувачів освіти, для яких розробляється ІОТ. Індивідуальний навчальний план, як освітній документ через який реалізується ІОТ. Кроки, які має зробити заклад освіти для забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії розвитку учня. Шляхи формування ІОТ.

Організаційно-педагогічні умови організації інноваційної діяльності в умовах інклюзії. Готовність вчителів до організації інноваційної діяльності в умовах інклюзії.

ЗАВДАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття з навчальної дисципліни «Інноваційна діяльність в галузі дошкільної освіти» спрямовані на засвоєння та закріплення навчального матеріалу, представленого на лекціях та отриманого у процесі самостійної роботи. Семінарські заняття сприяють поглибленому засвоєнню студентами основних тем дисципліни, формуванню вміннясамостійно оволодівати знаннями, аналізувати, синтезувати, абстрагувати, конкретизувати, узагальнювати, розвивають увагу, мислення, здатність до самостійних суджень, інтерес до навчального предмета.

Готуватись до практичних занять, студентів бажано дотримуватись наступного алгоритму:

1. Ознайомитися з темою, планом заняття, рекомендованою літературою, прочитати конспект лекції і усвідомити матеріал даної теми.

2. Вивчити навчальний матеріал, підібрати додаткову літературу.

3. Скласти план виступу або тези з кожного питання заняття, що дуже важливо для систематизації і засвоєння знань, чіткого та послідовного виступу. Рекомендується вести словник специфічних термінів. Під час конспектування матеріалу важливо, щоб записи були стислими, але змістовними, якнайповніше розкривали зміст проблеми, що розкривається.

4. Систематично здійснювати самоконтроль повноти засвоєння матеріалу, даючи відповідь на запитання, які вміщені в підручниках в кінці кожного розділу, в методичних посібниках та рекомендаціях, а також виконуючи практичні вправи та навички, рекомендовані до засвоєння при вивченні певних тем.

Самоконтроль здійснюється і в бесідах з певних питань з іншими студентами. Якщо виявляються прогалини в знаннях, вміннях, слід ще раз звернутися до навчальної літератури, незрозумілі питання з'ясувати з викладачем.

Виступ на занятті повинен бути розгорнутий, переконливий, доказовий і аргументований, повинен розкривати суть питання, його значимість, супроводжуватись висновками, порівняннями, узагальненнями. Студенти повинні бути готові доповнити виступи товаришів, прорецензувати їх, висловити свою точку зору і обґрунтувати її. По ходу заняття необхідно робити короткі записи щодо уточнення, доповненню запитань.

Семінарське заняття №1
Тема: Інноваційна діяльність як чинник підвищення конкурентоспроможності закладу освіти

План

1. Сутність інноваційної педагогічної діяльності. Мета та завдання інноваційної діяльності педагога.
2. Зміст та етапи інноваційної педагогічної діяльності:
  - педагогічний пошук і зародження педагогічної інновації;
  - створення педагогічної новації;
  - реалізація (експериментування, оцінювання, оформлення результатів);
  - рефлексія педагогічного нововведення (самооцінка зробленого, самоконтроль і корекція).
3. Зовнішні та внутрішні компоненти інноваційної діяльності в галузі освіти.
4. Суть і зміст інноваційного потенціалу закладу освіти у різних наукових підходах. Структура інноваційного потенціалу закладу освіти.
5. Діяльність освітнього закладу щодо впровадження інновацій. Сприйнятливність освітньої організації до нововведень.
6. Педагогічні умови, що забезпечують ефективність впровадження інновацій. Фактори, що перешкоджають впровадженню інновацій в освітній заклад.

Практичні завдання:

1. Проаналізувати літературу, знайти визначення сутності поняття «інноваційна діяльність» та оформити таблицю:

Визначення поняття «інноваційна діяльність»	Автор, джерело

2. Схематично зобразити структуру інноваційного потенціалу закладу освіти.

Література

1. Гуторов О.І., Михайлова Л.І., Шарко І.О., Турчіна С.Г., Киричок О.В. Управління інноваціями: навчальний посібник, вид. 2-ге, доп. Харків: «Діса плюс», 2016. 266 с.
2. Закон України від 8.09.2011 № 3715 «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [Електронний ресурс]. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
3. Заславська С.І. Інноваційна діяльність педагога професійної школи. URL: <http://surl.li/mwlto>
4. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник / упоряд. Л.М. Прокопів. Івано–Франківськ, 2020. 172 с. URL: <http://surl.li/afgia>
5. Інноваційні технології навчання у діяльності інженера-педагога: навчальний посібник для інженерів-педагогів : у 2 ч./ [Коваленко О.Е., Штефан

Л.В., Лисенко С.А., та ін.] ; за ред. О.Е. Коваленко, Л.В. Штефан. Х.: Вид-во ТОВ «Цифрова друкарня №1», 2013. Ч.1: Теоретичні основи. 195 с.

6. Інноваційні технології навчання у діяльності інженера-педагога: навчальний посібник для інженерів-педагогів : у 2 ч. / [Коваленко О.Е., Штефан Л.В., Белова О.К. та ін.] ; за ред. О.Е. Коваленко, Л.В. Штефан. Х.: Вид-во ТОВ «Цифрова друкарня №1», 2013. Ч.2: Практичні рекомендації. 156 с.

7. Коновальчук І.І. Теоретичні та технологічні засади реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах. Сутність та структура інноваційної компетентності педагога. Розробка системи і технології її розвитку. Акмедосагнення науковців Житомирської науково-педагогічної школи: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. URL: <http://surl.li/mwlspl>

8. Концепція розвитку освіти в Україні на період 2015-2025 рр. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

9. Лаппо В. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. ІваноФранківськ: НАІР, 2020. 360 с. URL: <https://kikpip.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/94/2021/11/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%9F%D0%B5%D0%B4-%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>

10. Наказ Міністерства освіти і науки від 07.11.2000 № 522 «Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

11. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : статистичний збірник [Електронний ресурс]. URL: <http://ukrstat.gov.ua>

12. Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти» Наказ Міністерства освіти і науки 12 травня 2023 року N 552. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE40211?an=20>

13. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: виклики воєнного часу: тези доп. XIV Міжнар. бізнес-форуму (Київ, 23 берез. 2023 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 197 с. URL: <http://surl.li/mwlta>

14. Соколова І.В. Освітні інновації: реалії сьогодення та контури майбутнього. *Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції* (26–27 березня 2015 року, м. Суми). Том 1. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 392 с. С. 172-175.

15. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 526-р. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-p#Text>

16. Табенко В.М., Грицаєнко Г.І., Лисак О.І. Економіка та організація інноваційної діяльності: курс лекцій. Мелітополь: «ЛЮКС», 2021 с. 159 с.

17. Тадеуш О. Освітологічний вимір інноваційної освіти в контексті соціально-економічних глобальних викликів. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Випуск № 1 (74), 2023. С.11-23. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/45021/1/O_Tadeush_OVIOKSEHV.pdf

Семінарське заняття №2

Тема : Готовність педагогів до інноваційної діяльності

План

1. Педагог як суб'єкт інноваційної діяльності. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість педагога.
2. Структура готовності педагога: мотиваційна, когнітивна, діяльнісна та рефлексивна складові.
3. Категорії вчителів за ставленням до нововведень (за Роджерсом).
4. Форми залучення педагога до інноваційної діяльності.
5. Фактори прийняття рішення про використання (невикористання) нововведення: соціальні, соціально-психологічні, особистісно-професійні.
6. Загальне уявлення про антиінноваційні бар'єри та шляхи їх подолання.
7. Етапи формування готовності педагогів до інноваційної діяльності (діагностико-коректуючий, навчальний, аналітико-регулятивний).

Практичні завдання:

1, Заповніть таблицю:

Типи антиінноваційних бар'єрів у професійній діяльності педагога

Тип антиінноваційних бар'єрів	Основні характеристики	Причини виникнення	Шляхи подолання
<i>Регулятивні</i>			
<i>Організаційно-психологічні</i>			
<i>Соціально-психологічні</i>			
<i>Когнітивно-психологічні</i>			

2. Опрацювати діагностичні методики (*Додаток А*) щодо визначення рівнів готовності до інноваційної діяльності. Результати оформити коротким звітом.

Література

1. Андреев А. М. Теоретико-методичні засади підготовки майбутнього вчителя фізики до організації інноваційної діяльності учнів у навчальному процесі: дис...доктора пед. наук. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, Запоріжжя, 2019. 577 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/aref/09/Aref_Andreev.pdf
2. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. 3-ге вид. Київ: Академія, 2015. 304 с.
3. Михайлишин Р. Професійна готовність педагога до інноваційної діяльності: якісний аспект. *Вісник Львівського університету. Серія педагогічна.*

2016. Вип. 31. С. 11-18. URL: <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0-%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B0-%D0%B4%D0%BE-%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D1%81%D0%BB%D0%B8%D1%8F%D0%BD%D0%B8%D1%8F.pdf>

4. Михайліченко М., Рудик Я. Освітні технології. Київ: ЦП «Компринт», 2016. 583 с.

5. Носовець Н. М., Терещенко О. В. Готовність майбутнього вчителя технологій до інноваційної педагогічної діяльності як складова професійної компетентності. URL: file:///D:/Doc/Downloads/vnuchkpn_2019_2_44.pdf

6. Огієнко О. І. Формування готовності до інноваційної діяльності як важлива складова професійної підготовки майбутнього вчителя. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 7(33). С. 154–161.

7. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник / О. Янкович, Ю. Беднарк, А. Анджеевська. Тернопіль: ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с.

8. Педагогічна інноватика : термінологічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.) : Домбровська Я. М., 2019. 384 с. URL: <https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dc46e9fb-4bef-41f7-9298-1282a0b35b2d/content>

9. Проценко О., Юрочко С. Інноваційна компетентність педагога: зміст і структура. *Молодь і ринок*. 2015. № 5 (124). С. 51–55.

10. Радченко М. Шляхи формування інноваційної компетентності студентів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія*. 2017. № 11. С. 112–116. URL: [file:///D:/Doc/Downloads/alex,+%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.PDF%20\(2\).pdf](file:///D:/Doc/Downloads/alex,+%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.PDF%20(2).pdf)

11. Славінська О. Інноваційна професійна діяльність педагога у контексті сучасної неперервної освіти. URL: <file:///D:/Doc/Downloads/%D0%A1%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0+%D0%9E.%D0%9C.+3.pdf>

12. Староста В. І., Гошко О. В. Структурні компоненти готовності педагога до інноваційної діяльності. *Збірник наукових праць ЗОІППО*. 2018. № 3(32). URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/23239/1/2018_Starosta%20V_Hoshko%20O_Zaporizza.pdf

13. Теорія і практика підготовки майбутніх педагогів до інновацій в професійній діяльності: За заг. ред О.А. Листопада. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17875/1/Lystopad%20Oleksiy%20Anatoliyovych.pdf>

14. Харагірло В. Є. Сутність і структура готовності до інноваційної діяльності педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти. *Імідж сучасного педагога*. № 1 (178) 2018. С. 34-38. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/123778/120643>

15. Шевчук С.С. Інноваційна діяльність педагога професійної школи: Навчально-методичний посібник. Біла Церква : БІНПО, 2015. 164 с.

16. Шерудило А. В. Сутність, зміст, структура і функції інноваційної діяльності вчителя в умовах модернізації педагогічної освіти. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: компетентнісний та інтегрований підходи: монографія / за наук. ред. Л. Я. Бірюк. Суми, Вінниченко М. Д., 2019. С. 245–269. URL: [file:///D:/Doc/Downloads/_%20\(2\).pdf](file:///D:/Doc/Downloads/_%20(2).pdf)

17. Ягупов В. Термінологічні проблеми визначення інноваційних педагогічних технологій: методологічний аспект. *Військова освіта*. 2023. № 1 (47). С. 343-356. URL: <file:///D:/Doc/Downloads/283443-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-653247-1-10-20230629.pdf>

18. Ягупов В.В., Бондаренко Т.С. Методологічні основи розуміння педагогічних технологій. Інноваційні освітні технології : світовий і вітчизняний досвід використання в системі неперервної освіти : монографія / відповідальні редактори Барановська Л.В., Морська Л.І. Біла Церква : ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. С. 7-22. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/11838/1/%D0%94%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf>

Семінарське заняття №3

Тема : Технологічний підхід до навчання у профільній школі.

Ігрові технології навчання як ефективний метод організації освітнього процесу в сучасних закладах освіти

План

1. Історичні аспекти розвитку педагогічних технологій. Сутність і взаємозв'язок понять «освітні технології», «педагогічні технології», «навчальні технології».
2. Класифікація педагогічних технологій.
3. Історія виникнення ігрових технологій навчання.
4. Сутність ігрових технологій навчання та їх роль в удосконаленні освітнього процесу. Мета і завдання ігрових технологій навчання.
5. Класифікація ігрових технологій та їх характеристика (відповідно спеціальності).
6. Педагогічні вимоги щодо використання ігрових технологій в освітньому процесі.

Практичні завдання:

1. Заповніть таблицю:

Відмінності між поняттями

Сутність поняття	Зміст поняття
«освітня технологія»	
«педагогічні технології»	
«технології навчання»	

2. На основі вивчення літератури зробити порівняльну характеристику традиційного та інноваційного підходів до навчання. Результати своїх досліджень занести у таблицю.

Принципові відмінності традиційного та інноваційного підходу у навчанні

Традиційний підхід у навчанні	Інноваційний підхід у навчанні

3. Визначити ігрові технології, які найбільш доцільні при викладанні історії. Дані занести в таблицю.

Ігрові технології при викладанні історії

(української літератури, української мови, математики тощо)

Назва ігрової технології	Переваги використання

4. Розробити та презентувати фрагмент уроку історії з використанням ігрових технологій навчання.

Література

1. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. 3-ге вид. Київ: Академія, 2015. 304 с.
2. Дубасенюк О.А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–28.
3. Євсюков О. Педагогічні технології: навч. пос. Харків: ХНАУ, 2020. 228 с.
4. Ігрові технології навчання. URL: <https://vseosvita.ua/library/igrovi-tehnologii-navcanna-31512.html>.
5. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано–Франківськ, 2020. 172 с. URL: <http://surl.li/afgia>
6. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: монографія / за ред. Г. Єфремової. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2021. 444 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14608/1/MonPaluch.pdf>

7. Інтеграція як освітня стратегія модернізації дошкільної освіти. / Зб.наук.пр. [ред. кол.: В.І.Очеретянко (гол.) та ін.]. Хмельницький: ХОІППО, 2019. 550 с. URL: https://hoippo.km.ua/wp-content/uploads/2020/12/Zbirnyk2020_Doshkillia.pdf

8. Коновальчук І.І. Теоретичні та технологічні засади реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах. Сутність та структура інноваційної компетентності педагога. Розробка системи і технології її розвитку. Акмеодсягнення науковців Житомирської науково-педагогічної школи: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. URL: <http://surl.li/mwlspl>

9. Лаппо В. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. ІваноФранківськ: НАІР, 2020. 360 с. URL: <https://kikip.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/94/2021/11/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%9F%D0%B5%D0%B4-%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>

10. Мельникова Р., Ангеловська К. Застосування елементів ігрової технології на уроках української мови та літератури. *Studia methodologica*. 2024. № 57. С. 312-325. URL: <https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/sm/article/view/969/858>

11. Михайліченко М., Рудик Я. Освітні технології. Київ: ЦП «Компринт», 2016. 583 с.

12. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник / О. Янкович, Ю. Беднарек, А. Анджеєвська. Тернопіль: ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с.

13. Педагогічна інноватика : термінологічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я. М., 2019. 384 с. URL: <https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dc46e9fb-4bef-41f7-9298-1282a0b35b2d/content>

14. Полонська Т.К. Сутність ігрових технологій у навчанні іноземних мов учнів початкової школи на компетентнісних засадах. *Проблеми сучасного підручника* 2018. Випуск 20. С.317-327. URL:https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710774/1/%21%21%21Polonska_Primary_School_Game.pdf

15. Слушний О. Інноваційні освітні технології в діяльності вчителя ХХІ століття. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 2 (106). С.150-159. URL: <http://surl.li/mwlum>

16. Сударик О.С. Сутність поняття «ігрові технології» та їх класифікація // Формування сучасної науки: методика та практика: матеріали І Міжнародної студентської наукової конференції (Т. 2), м. Кам'янець-Подільський, 29 жовтня, 2021 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2021. С.91-94. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/33341/1/%D0%A1%D1%83%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E.%D0%A1.%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf>

17. Тихонова Т. Інновації в закладі освіти: сутність, нормативне забезпечення, методика організації. *Інноватика в освіті*. 2022. Вересень №1 (92). С. 74-83. URL: https://repository.moippo.mk.ua/upload/01-08-22_73249201.pdf

18. Ягупов В. Термінологічні проблеми визначення інноваційних педагогічних технологій: методологічний аспект. *Військова освіта*. 2023. № 1 (47). С. 343-356.

19. Ярошик Я. В. Інноваційні технології в системі освіти України. URL: <http://surl.li/mwlu1>

Семінарське заняття №4-5

Тема : Сучасні підходи до організації навчання за інтерактивними технологіями

План

1. Сутність інтерактивного навчання. Мета та завдання інтерактивного навчання.

2. Типологія інтерактивних технологій навчання.

2.1. Технології кооперативного навчання: робота в парах; ротаційні (змінювані) трійки; «два – чотири - всі разом»; «Карусель»; робота в малих групах; «Акваріум»; коло ідей.

2.2. Технології колективно-групового навчання: «Мікрофон», обговорення проблеми в загальному колі; незакінчені речення; «Мозковий штурм», «Ажурна пилка»; «навчаючи – вчусь»; аналіз ситуації; розв'язання проблем; «Дерево рішень».

2.3. Технології ситуативного моделювання: симуляції; спрощене судове слухання; громадські слухання; розігрування ситуації за ролями.

2.4. Технології опрацювання дискусійних питань: метод ПРЕС; займи позицію; зміни позицію; неперервна шкала думок; дискусія; оцінювальна дискусія; дебати; дискусія в стилі телевізійного ток-шоу.

3. Переваги використання інтерактивних технологій навчання.

Практичні завдання:

1. На основі порівняльного аналізу визначити позитивні і негативні сторони пасивної, активної та інтерактивної моделей навчання. Результати занесіть у таблицю.

Назва моделі навчання	Позитивні сторони	Негативні сторони
<i>Пасивна модель</i>		
<i>Активна модель</i>		
<i>Інтерактивна модель</i>		

2. Визначити інтерактивні технології, які найбільш доцільні при викладанні історії. Дані занести в таблицю.

Інтерактивні технології при викладанні історії

Назва інтерактивної технології	Особливості використання

3. Розробити та презентувати фрагмент уроку історії з використанням інтерактивних технологій навчання.

Література

1. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. 3-ге вид. Київ: Академія, 2015. 304 с.
2. Дубасенюк О.А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–28.
3. Євсюков О. Педагогічні технології: навч. пос. Харків: ХНАУ, 2020. 228 с.
4. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с. URL: <http://surl.li/afgia>
5. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: монографія / за ред. Г. Єфремової. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2021. 444 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14608/1/MonPaluch.pdf>
6. Інтерактивні технології навчання: електронний навчальний курс. А. Єрмоленко. Біла Церква: БІНПО, 2022. 37 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731177/1/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%20%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%95%D0%9D%D0%9A.pdf
7. Коптєва О.М. Використання інтерактивних технологій в закладах професійно-технічної освіти. *Міжнародний науковий журнал «Науковий огляд»*. 2017. № 38. С. 27-36. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1252/1357>
8. Лаппо В. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 360 с. URL: <https://kikipip.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/94/2021/11/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%9F%D0%B5%D0%B4-%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>
9. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник / О. Янкович, Ю. Беднарєк, А. Анджеєвська. Тернопіль: ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с.
10. Педагогічна інноватика : термінологічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я. М., 2019. 384 с. URL: <https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dc46e9fb-4bef-41f7-9298-1282a0b35b2d/content>
11. Поясок Т. Б. Інтерактивний навчальний посібник «Сучасні технології освітнього процесу»: навчальний посібник / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна, О. В. Костенко. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2019. 224 с. URL: https://mtep.co.ua/user-files/stop__nteraktivniy_n_p.pdf

12. П'ять інтерактивних методів навчання [Електронний ресурс]. *Освіта нова*. 2019. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/2278-piat-interaktyvnykh-metodiv-navchannia>

13. Слушний О. Інноваційні освітні технології в діяльності вчителя XXI століття. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 2 (106). С.150-159. URL: <http://surl.li/mwllum>

14. Староста В. Технології інтерактивного навчання: сутність, класифікація. *Науковий вісник МНУ ім. В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2019. №1. С. 232–237. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/29610/1/2019_Starosta%20Volodymyr_Nauk_visnik%20ped%201%2864%292019%20s.230-237.pdf

15. Тихонова Т. Інновації в закладі освіти: сутність, нормативне забезпечення, методика організації. *Інноватика в освіті*. 2022. Вересень №1 (92). С. 74-83. URL: https://repository.moippo.mk.ua/upload/01-08-22_73249201.pdf

16. Ярошик Я. В. Інноваційні технології в системі освіти України. URL: <http://surl.li/mwlui>

Семінарське заняття №6

Тема: Впровадження STEM-технології та проєктних технологій в освітній процес

План

1. Характеристика STEM-освіти як інноваційної технології освітнього процесу. Структура STEM-середовища в закладах освіти.
2. Етапи впровадження STEM-освіти в освітній процес.
3. Основні форми організації STEM-навчання. Особливості упровадження елементів STEM-освіти на уроках історії.
4. Сутність та специфіка проєктної технології навчання. Мета та завдання проєктного навчання.
5. Структура освітнього проєкту.
6. Класифікація проєктів: за предметно-змістовою спрямованістю (монопроєкти та міжпредметні проєкти); відповідно до домінуючого методу чи діяльності (прикладні, дослідницькі, інформаційні, рольові та ігрові проєкти); за кількістю учасників (групові, парні та індивідуальні проєкти); за тривалістю проведення (довготривалі, середньої тривалості та короткочасні).
7. Етапи роботи над проєктом: етап підготовки, етап планування, етап збирання інформації, етап аналізу, етап подання й оцінювання результатів.

Практичні завдання:

1. Розробити міні-проєкт з історії.

Література

1. Білик Ж. І., Постова К. Г. Методика та організація навчально-дослідницької діяльності учнів з біології з огляду на STEM-підхід в освіті. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. URL: file:///D:/Doc/Downloads/Otros_2017_6_8.pdf 2017. № 6. С. 22–25.

2. Гнєзділова В.І. Інноваційні технології у STEM-освіті : навчальний посібник для студентів спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2019. 76 с. URL: https://ciot.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/144/2021/05/3-%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96-%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97-%D1%83-STEM-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%96_B5.pdf
3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. 3-ге вид. Київ: Академія, 2015. 304 с.
4. Дубасенюк О.А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–28.
5. Збірник матеріалів «STEM-школа – 2021» / уклад.: Н. І. Гущина, І. П. Василаско, О. О. Патрикєєва, О. В. Коршунова, Л. Г. Булавська — К. : Видавничий дім «Освіта», 2021. 155 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728711/1/2021_%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20STEM-%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%20.pdf
6. Євсюков О. Педагогічні технології: навч. пос. Харків: ХНАУ, 2020. 228 с.
7. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с. URL: <http://surl.li/afgia>
8. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: монографія / за ред. Г. Єфремової. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2021. 444 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14608/1/MonPaluch.pdf>
9. Коновальчук І. І. Проектні технології здійснення інноваційної освітньої діяльності. *Проблеми освіти: зб. наук. праць / Інститут модернізації змісту освіти МОН України*. Київ, 2017. Вип. 87. С. 133-139. URL: http://eprints.zu.edu.ua/29128/1/1_2.PDF
10. Лаппо В. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 360 с. URL: <https://kikipip.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/94/2021/11/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%9F%D0%B5%D0%B4-%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>
11. Марфинець Н. В Проектні технології на уроках літератури рідного краю: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2017. Вип. 2 (41). С.162-164. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/18303/1/%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%95%D0%9A%D0%A2%D0%9D%D0%86%20%D0%A2%D0%95%D0%A5%D0%9D%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%87%20%D0%9D%D0%90%20%D0%A3%D0%A0%D0%9E%D0%9A%D0%90%D0%A5%20%D0%9B%D0%86%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%A3%D0%A0%D0%98%20%D0%A0%D0%86%D0%94%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%9A%D0%A0%D0%90%D0%AE.pdf>

12. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник / О. Янкович, Ю. Беднарєк, А. Анджєєвська. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. 212 с.

13. Педагогічна інноватика : термінологічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я. М., 2019. 384 с. URL:<https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dc46e9fb-4bef-41f7-9298-1282a0b35b2d/content>

14. Проектна діяльність учнів професійно-технічних навчальних закладів: тренінг-курс: навч. посібник / [В. М. Аніщенко, М. В. Артюшина, Т. М. Герлянд, Н. В. Кулалаєва, М. М. Шимановський та ін.] ; за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. Житомир: «Полісся», 2018. 180 с. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712110/1/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_.pdf

15. Проектні технології навчання учнів професійно-технічних навчальних закладів: довідник / [Глуценко О. В., Романов Л. А., Пащенко Т. М., Пятничук Т. В., Шимановський М. М.]; за заг. ред. Л. А. Романова. Житомир: «Полісся», 2019. 126 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720947/1/14_%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BD%D1%96_%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97_%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

16. Слободяник О. Аналіз поняття «проект», «проектна технологія», «педагогічне проектування» у дослідженнях зарубіжних та вітчизняних науковців. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32308793.pdf>.

17. Слушний О. Інноваційні освітні технології в діяльності вчителя XXI століття. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 2 (106). С.150-159. URL: <http://surl.li/mwlum>

18. Стрижак О. Є., Сліпухіна І. А., Полісун Н. І., Чернецький І. С. STEM-освіта: основні дефініції. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Том 62, №6. С.16-33. URL: file:///D:/Doc/Downloads/STEM-OSVITA_OSNOVNI_DEFINICIИ.pdf

19. Теорія і практика проектного навчання у професійно-технічних навчальних закладах. монографія / В. М. Аніщенко, М. В. Артюшина, т. М. Герлянд, Н. В. Кулалаєва, Г. М. Романова, М. М. Шимановський та ін.; за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. Житомир: «Полісся», 2019. 208 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718498/1/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%201.pdf>

20. Тихонова Т. Інновації в закладі освіти: сутність, нормативне забезпечення, методика організації. *Інноватика в освіті*. 2022. Вересень №1 (92). С. 74-83. URL: https://repository.moippo.mk.ua/upload/01-08-22_73249201.pdf

21. Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів: методичні рекомендації / Н. І. Поліхун, К. Г. Постова, І. А. Сліпухіна, Г. В. Онопченко, О. В. Онопченко. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. 80 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/286032301.pdf>

22. Юрчик О.В. Впровадження проектної технології в навчальний процес. [Навчальний посібник]. Хмельницький: НВО №5 ім. С.Єфремова, 2015. 88 с. URL: <http://oksana-yurchyk.km.sch.in.ua/Files/downloads/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%AE%D1%80%D1%87%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E.%D0%92.%20%D0%92%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20%D0%B2%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81.pdf>

23. Ярошик Я. В. Інноваційні технології в системі освіти України. URL: <http://surl.li/mwlu1>

24. STEM-освіта в початковій школі: від навчальної моделі до реального уроку. І. Потапенко; за заг. ред. О. Елькін, О. Масалітіна; упорядкув. К. Ремез. Київ: ГО «EdCamp Ukraine», 2023. 300 с. URL: file:///D:/Doc/Downloads/844.pdf

Семінарське заняття №7

Тема: Технології індивідуалізації освітнього процесу у профільній школі

План

1. Категорії здобувачів освіти, для яких розробляється ІОТ. Індивідуальний навчальний план, як освітній документ, через який реалізується ІОТ.
2. Технології спільного викладання в інклюзивному класі (один викладає – інший допомагає; паралельне викладання; диференційоване викладання; викладання в команді).
3. Технології подолання навчальних і поведінкових труднощів.
4. Технології адаптації освітнього середовища.
5. Технологія створення ситуації успіху.
6. Організаційно-педагогічні умови організації інноваційної діяльності в умовах інклюзії.

Практичні завдання:

1. Заповніть таблицю:

Функції інноваційних технологій в інклюзивній освіті

Функція	Характеристика
<i>Компенсаторна</i>	
<i>Дидактична</i>	
<i>Комунікаційна</i>	

Література

1. Алексеева С. Індивідуалізація навчання у закладах загальної освіти як педагогічна проблема. Scientific Collection «InterConf», (42): with the Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference «Theory and Practice of

Science: Key Aspects» (February 19-20, 2021). Rome, Italy: Dana, 2021. Pp. 290-296. URL: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2021.026>

2. Барановська О. Можливості технологій індивідуалізованого навчання з компенсації освітніх втрат в умовах воєнного стану. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731784/1/MODERN-RESEARCH-IN-WORLD-SCIENCE-4-6.09.2022-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8B-338-342.pdf>

3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. 3-ге вид. Київ: Академія, 2015. 304 с.

4. Дубасенюк О.А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–28.

5. Євсюков О. Педагогічні технології: навч. пос. Харків: ХНАУ, 2020. 228 с.

6. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Миронової С.П. ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2015. 235 с.

7. Індивідуальна освітня траєкторія та індивідуальний навчальний план: що це і для кого. URL: <https://nus.org.ua/bez-rubryky/indyvidualnaosvitnya-trayektoriya-ta-indyvidualnyj-navchalnyj-plan-shho-tse-i-dlya-kogo/>

8. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с. URL: <http://surl.li/afgia>

9. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с. URL: <http://surl.li/afgia>

10. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: монографія / за ред. Г. Єфремової. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2021. 444 с. URL: <http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14608/1/MonPaluch.pdf>

11. Коршун Т.С. Можливості індивідуалізації навчання на онлайн-платформах. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2018. № 2 (16). С.301-306. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/46.pdf>

12. Лозенко А. Індивідуалізація в умовах традиційної технології навчання: проблеми і перспективи. Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Випуск 9 (III). С.191-194. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/228635881.pdf>

13. Малихін О. В. Формування індивідуальних стратегій навчання засобами комп'ютерних технологій як педагогічна проблема. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2016. С. 124-126. URL: file:///D:/Doc/Downloads/VchdpuP_2016_133_31.pdf

14. Малихін О. В., Арістова Н. О., Алексєєва С. В. Індивідуалізація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнний час: методичні рекомендації. Київ. Інститут педагогіки НАПН України. 2023. 59 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/Metod_rekomendatsii-Malykhin-Aristova-Alieksieieva.pdf

15. Педагогічна інноватика : термінологічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я. М.. 2019. 384 с.

URL:<https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dc46e9fb-4bef-41f7-9298-1282a0b35b2d/content>

16. Слушний О. Інноваційні освітні технології в діяльності вчителя ХХІ століття. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 2 (106). С.150-159. URL: <http://surl.li/mwllum>

17. Тихонова Т. Інновації в закладі освіти: сутність, нормативне забезпечення, методика організації. *Інноватика в освіті*. 2022. Вересень №1 (92). С. 74-83. URL: https://repository.moippo.mk.ua/upload/01-08-22_73249201.pdf

18. Топузов О., Малихін, О. Алексеева. С. Арістова Н. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у профільній старшій школі: методичний посібник. Київ. Інститут педагогіки НАПН України. 2023.60 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/Method_rekomendatsii-Malykhin-Aristova-Alieksieieva.pdf

19. Чернуха Н. М., Васильєва-Халатникова М. О. Інклюзивні технології в роботі з дитиною з інвалідністю <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/47/931/2068-1?inline=1>

20. Четверікова Н. Інклюзивний клас у школі : психолого-педагогічний аспекти роботи педагогів. Київ : Шкільний світ, 2018. 136 с.

21. Чернуха Н.М., Васильєва-Халатникова М.О., Токарук Л.С. Особливості формування інклюзивного простору. *Intellectual archive*. Volume 7. Number 6: November/December, 2018. P. 99-108. URL: https://www.researchgate.net/publication/347482274_CONCEPTUAL_AND_STRUCTURAL_ESSENCE_OF_INTERCULTURAL_COMPETENCE_IN_THE_STUDENTS_OF_THE_'INFORMATION_TECHNOLOGY'_BRANCH_AT_THE_UNIVERSITY_ENVIRONMENT

22. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / М. Швед ; Укр. катол. ун-т, Гуманітар. ф-т, Каф. заг. та соц. педагогіки. Львів : Вид-во Укр. катол. ун-ту, 2015. 358 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна підготовка студентів до аудиторних занять є трьохрівневою: репродуктивна, частково-пошукова, творча.

Репродуктивний рівень – націлений на розширення понятійного апарату студентів з дидактики, поповнення їх термінологічного словника, а також містить перелік контрольних запитань, спрямованих на відтворення базових знань з теми.

Частково-пошуковий рівень – включає завдання для самостійного пошуку проблемного та дослідницького характеру, міркування та афоризми видатних педагогів для аналізу та обговорень, що сприяє розвитку аналітико-оцінного мислення студентів.

Творчий – розгляд питань для роздумів вільного, творчого характеру спонукає до розвитку творчих здібностей майбутніх педагогів; написання рефератів, повідомлень сприяє глибшому розумінню та розкриттю теми заняття.

Самостійна робота студентів власне на практичних та лабораторних заняттях (аудиторна робота) спрямована на розвиток у майбутніх вчителів вмінь застосувати мислительні дії аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогії, порівняння, розрізнення, узагальнення тощо. Для цього, у процесі проведення занять, студентам пропонується завдання з аналітичним навантаженням, створення логічних схем, графіків, таблиць, розв'язання педагогічних задач, аналіз ситуацій тощо.

З метою міцності закріплення знань, одержаних на лекційних заняттях, студентам запропоновано теми для самостійного опрацювання:

Самостійна робота студентів складається із трьох блоків:

- самостійної підготовки студентів до аудиторних занять (лекцій, практичних (семінарських) занять);
- самостійної роботи власне на практичних заняттях;
- самостійне опрацювання теми, розробка індивідуального навчально-дослідного завдання (презентації).

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Інноваційність в освіті як феномен сталого розвитку <i>Визначити фактори, що перешкоджають впровадженню інновацій в освітній заклад та чинників, які забезпечують успішність реалізації нововведень</i>	6	8
2	Освітній заклад як основний суб'єкт реалізації інновацій <i>• розробити модель інноваційного закладу освіти; • схематично зобразити структуру інноваційного освітнього середовища; • підібрати по 5 методик для вивчення готовності педагога до інноваційної діяльності</i>	6	8

3	<p>Діяльність освітнього закладу щодо впровадження інновацій</p> <ul style="list-style-type: none"> охарактеризувати типи антиінноваційних бар'єрів у професійній діяльності педагога; визначити причини їх виникнення та запропонувати шляхи їх подолання; вивчити стан власної готовності до впровадження інновацій в практичній діяльності, застосувавши запропоновані методики 	6	10
4	<p>Ігрові технології навчання як ефективний метод організації освітнього процесу в сучасних закладах освіти</p> <ul style="list-style-type: none"> на основі вивчення літератури зробити порівняльну характеристику традиційного та інноваційного підходів до навчання. Результати своїх досліджень занести у таблицю. визначити ігрові технології, які найбільш доцільні при викладанні історії. Дані занести в таблицю. розробити та презентувати фрагмент уроку з історії з використанням ігрових технологій навчання 	8	10
5	<p>Технології інтерактивного навчання як інноваційний спосіб організації освітнього процесу</p> <ul style="list-style-type: none"> на основі порівняльного аналізу визначити позитивні і негативні сторони пасивної, активної та інтерактивної моделей навчання. Результати занесіть у таблицю. визначити інтерактивні технології, які найбільш доцільні при викладанні історії. Дані занести в таблицю. розробити та презентувати фрагмент уроку з історії з використанням інтерактивних технологій навчання 	8	8
6	<p>Кейс-метод та технології проблемного навчання</p> <ul style="list-style-type: none"> підібрати по 5 кейс-методів з розв'язками; розробити та презентувати фрагмент уроку з історії з використанням технологій проблемного навчання 	8	10
7	<p>Проектні технології як компонент інноваційної діяльності</p> <ul style="list-style-type: none"> визначити проєктивні технології, які найбільш доцільні при викладанні історії. Дані занести в таблицю. розробити міні-проєкт відповідно до спеціальності 	8	8
8	<p>Інноваційні технології навчання дітей з особливими освітніми потребами</p> <ul style="list-style-type: none"> Визначити функції інноваційних технологій в інклюзивній освіті та схарактеризувати їх 	8	8
Разом		60	80

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, закріпленню і узагальненню отриманих знань, формуванню вмінь використання знань для комплексного вирішення відповідних професійних завдань. Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з боку викладача.

При виконанні ІЗ студентові необхідно підготувати доповідь відповідно обраної теми та презентацію до неї.

Доповідь – це вид монологічного мовлення, публічне, розгорнуте повідомлення з певного питання, засноване на залученні документальних даних. Вміст доповіді передбачає інформацію, що відображає суть питання або дослідження актуальної проблеми.

Доповіді можуть бути усними або письмовими. При підготовки доповіді здобувач освіти повинен дотримуватися певного алгоритму, який передбачає:

1. Вибір теми доповіді.
2. Підбір літературних джерел.
3. Консультація з викладачем.
4. Складання плану доповіді (вступ, аналіз проблеми, виклад основного матеріалу, власні висновки)
5. Вивчення змісту літературних джерел.
6. Систематизація проаналізованого матеріалу.
7. Опис дослідження і його результатів (якщо передбачено).
8. Написання тез доповіді (треба пам'ятати, що середній темп виступу: 1 сторінка аркушу - 2,5 хвилини виступу).
9. Проговорення доповіді (визначити акценти, паузи, тривалість; етичне посилення на авторів передбачає повне прізвище, ім'я (по батькові, науковий ступень чи звання).
10. Корегування доповіді (за необхідністю).
11. Доповідь на занятті.

Презентація (від англ. presentation - представлення, показ) – це набір картинок-слайдів на певну тему, який зберігається у файлі спеціального формату. Кожен слайд може містити довільну текстову, графічну та відеоінформацію, анімацію, звук, діаграми і графіки, табличні й інші матеріали. Презентації створюються для наочної підтримки захисту дослідницьких робіт, доповідей, рефератів, підготовки навчальних занять. Відповідно до мети створення презентації здійснюється вибір типу інформації, схем структуризації даних та порядок їх викладу. Успішність презентації залежить від того, наскільки ретельно перед її створенням було продумано та враховано такі фактори:

- організація презентації (визначення суті того, про що необхідно розповісти);
- урахування особливостей слухацької аудиторії;
- визначення структури (схеми, сценарію) презентації;

- послідовність викладення матеріалу,
- добір різноманітних зображень, анімаційних ефектів та інших елементів, що супроводжують виклад.

Вимоги до змісту презентації (за Д. Льюїсом):

- кожен слайд має відображати одну думку;
- текст має складатися з коротких слів та простих речень;
- рядок має містити 6-8 слів; • всього на слайді має бути 6-8 рядків;
- загальна кількість слів не повинна перевищувати 50;
- дієслова мають бути в одній часовій формі;
- заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні ідеї слайда;
  - у заголовках мають бути і великі, і малі літери (а не тільки великі);
  - слайди мають бути не надто яскравими – зайві прикраси лише створюють бар'єр на шляху ефективної передачі даних;
- кількість блоків статистичних даних на одному слайді має бути не більше чотирьох;
  - підпис до ілюстрації розміщується під нею, а не над нею;
  - усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі.

Критерії оцінювання презентацій:

- повнота розкриття теми;
- структуризація інформації;
- наявність і зручність навігації;
- відсутність граматичних, орфографічних і мовних помилок;
- відсутність фактичних помилок, достовірність поданої інформації;
- наявність і правильність оформлення обов'язкових слайдів (титульний, зміст, про проект, список джерел);
- оригінальність оформлення презентації;
- обґрунтованість і раціональність використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів;
  - придатність презентації для обраної цільової аудиторії;
  - грамотність використання кольорового оформлення;
  - використання авторських ілюстрацій, фонів, фотографій, відеоматеріалів;
  - наявність дикторського мовлення, його грамотність і доцільність;
  - наявність, обґрунтованість і грамотність використання фонового звуку;
  - розміщення і комплектування об'єктів; єдиний стиль слайдів.

Тематика індивідуального завдання

1. Інноваційна діяльність як ключовий фактор розвитку освітньої галузі.
2. Зміст та етапи інноваційної педагогічної діяльності.
3. Освітній заклад як основний суб'єкт реалізації інновацій.
4. Структура інноваційного потенціалу закладу освіти.)
5. Педагогічні умови, що забезпечують ефективність впровадження інновацій.
6. Сприйнятливість освітньої організації до нововведень.
7. Готовність педагогів до інноваційної діяльності.
8. Інноваційна компетентність педагога як необхідна складова його професійної діяльності.
9. Фактори прийняття рішення про використання (невикористання) нововведення: соціальні, соціально-психологічні, особистісно-професійні. Загальне уявлення про антиінноваційні бар'єри та шляхи їх подолання.
10. Планування інноваційної діяльності як основа ефективного розвитку закладу дошкільної освіти.
11. Мотивація і стимулювання інноваційної діяльності. Структура механізму мотивування інноваційної діяльності.
12. Форми і методи стимулювання інноваційної діяльності.
13. Ризик інноваційної діяльності як можливість несприятливого здійснення процесу і/або результату впровадження нововведення. Класифікація ризиків.
14. Оцінювання ефективності інноваційної діяльності в закладах дошкільної освіти.
15. Технологічний підхід до навчання у профільній школі (Історичні аспекти розвитку педагогічних технологій).
16. Педагогічні технології активізації та інтенсифікації пізнавальної діяльності учнів на уроках історії.
17. Ігрові технології навчання в процесі вивчення історії.
18. Дидактичні ігри в організації освітнього процесу на уроках історії.
19. Використання ігрових та імітаційних ігор на уроках історії.
20. Квест як сучасна технологія навчання.
21. Особливості використання технологій кооперативного навчання на уроках історії. На вибір: робота в парах; ротаційні (змінювані) трійки; «два – чотири - всі разом»; «Карусель»; робота в малих групах; «Акваріум»; коло ідей.
22. Особливості використання технологій кооперативного навчання на уроках історії. На вибір: «Мікрофон», обговорення проблеми в загальному колі; незакінчені речення; «Мозковий штурм», «Ажурна пилка»; «навчаючи – вчусь»; аналіз ситуації; розв'язання проблем; «Дерево рішень».
23. Особливості використання технологій кооперативного навчання на уроках історії. На вибір: технології ситуативного моделювання: технології симуляції; спрощене судове слухання; громадські слухання; розігрування ситуації за ролями.
24. Особливості використання технологій кооперативного навчання на уроках історії. На вибір: технології опрацювання дискусійних питань: метод

ПРЕС; займи позицію; зміни позицію; неперервна шкала думок; дискусія; оцінювальна дискусія; дебати; дискусія в стилі телевізійного ток-шоу.

25. STEM-технологія в освітній діяльності сучасної школи.

26. Особливості використання STEM-технології на уроках історії.

27. Проектні технології в сучасній профільній школі.

28. Характеристика освітніх проектів відповідно до домінуючого методу чи діяльності (прикладні, дослідницькі, інформаційні, рольові та ігрові проекти).

29. Використання проектів у процесі навчання історії.

30. Інноваційні технології навчання дітей з особливими освітніми потребами. На вибір: Технології індивідуалізації освітнього процесу. Технології спільного викладання в інклюзивному класі (один викладає – інший допомагає; паралельне викладання; диференційоване викладання; викладання в команді.

31. Технології подолання навчальних і поведінкових труднощів.

32. Технології адаптації освітнього середовища.

33. Технологія створення ситуації успіху.

34. Особливості використання інформаційних технологій на уроках історії.

ПЕДАГОГІЧНІ СИТУАЦІЇ (КЕЙС-МЕТОД)

Метод кейсів розглядається як «метод навчання, застосування якого передбачає осмислення студентами реальної життєвої ситуації, що дозволяє сформувати у студентів здатність справлятися з унікальними та нестандартними ситуаціями, з якими ми маємо справу в реальному житті».

Кейс – детальний і глибокий опис реальної ситуації, який характеризується тим, що передбачає пошук відповіді на проблемні питання і спрямований не на отримання готових знань, а на створення нових знань, формування практичних навичок та розвиток системи цінностей студентів, життєвих настанов, своєрідного професійного світовідчуження та світоперетворення, що передбачає співтворчість студента та викладача.

Розв'язання педагогічних ситуацій створює умови для активної діяльності студентів через моделювання професійного середовища і впливає на застосування теоретичних знань на практиці, забезпечує формування та удосконалення професійних умінь та навичок, досягаючи таким чином більш високої компетентності у студентів

Головна мета кейс-методу полягає в тому, що майбутні фахівці аналізують певну ситуацію (кейс), яка може назрівати в педагогічній діяльності, оцінюють запропоновані алгоритми і пропонують альтернативні варіанти її вирішення.

Застосування кейс-методу в освітньому процесі ЗВО спрямовується на вирішення таких завдань:

- виробити у студентів цілісне уявлення про педагогічну діяльність та її динаміку;
- створити умови для нагромадження професійного і соціального досвіду;
- сприяти виробленню мотивації до майбутньої педагогічної діяльності;
- формувати готовність до вирішення реальних управлінських ситуацій.

Імплементация кейс-методу в освітній процес ЗВО має чітку практичну спрямованість і реалізується через систему вправ і ситуаційних завдань, які розроблені на основі реальних ситуацій з наявністю певної проблеми. Зміст конкретного кейсу може містити інформацію про цілі професійної діяльності, стилі керівництва; фактори (зовнішні, внутрішні), що впливають на формування позитивного іміджу освітньої установи; взаємовідносини між керуючою та керівною підсистемами; управління конкурентоспроможністю закладу освіти тощо.

Студенти мають розібрати запропоновану ситуацію, проаналізувати та оцінити висунуту задачу, презентувати варіанти розв'язання проблеми та обрати найбільш альтернативний шлях вирішення проблеми.

Кейс-метод має ряд ознак і технологічних особливостей:

1. Розробленість моделі педагогічної системи, стан якої розглядається в деякий дискретний момент часу.
2. Колективне обговорення та прийняття альтернативного рішення.
3. Багатоальтернативність рішень; принципова відсутність єдиного рішення.

4. Наявність єдиної мети при виробленні рішень.
5. Функціонування системи групового оцінювання діяльності.
6. Виникнення керованої емоційної напруги особистості.

Повне розв'язання педагогічної ситуації може включати такі основні етапи:

Перший етап – чітке бачення і усвідомлення педагогічної проблеми, формулювання на її основі конкретної задачі.

Другий етап – аналіз вихідних даних, який допоможе сформулювати правильне педагогічне рішення. Тут треба звернути увагу на місце, час, внутрішні та зовнішні причини виникнення ситуації, індивідуальні та вікові особливості її учасників.

Третій етап – формування задуму, вибір варіантів, висунення гіпотези (плану дії з результатами, що прогноуються). При цьому слід подбати про активну роль у розв'язанні проблеми самих студентів.

Четвертий етап – матеріалізація задуму, гіпотези, плану дій із уточненням усіх деталей цього плану.

П'ятий етап – підведення підсумків, критика, оцінка результатів творчої діяльності за головним критерієм: чи сприяло розв'язання даної ситуації розвитку професійних компетенцій.

Ситуація 1.

Учитель викликає до дошки учня. Той жваво і чітко розповідає матеріал минулого уроку. Педагог слухає і думає: «Хлопчик здібний, матеріал схоплює «на льоту», але ґрунтовно готуватися не любить. Переглянув матеріал, найімовірніше, на перерві. Однак, відповідь правильна, логічна. Причепитися ні до чого. Оцінка «п'ять». До дошки йде інший учень. Його відповідь плутана, немає чіткості у формулюваннях, мова не досить впевнена, хоча видно, що з матеріалом працював сумлінно. «Слабка відповідь», – констатує вчитель, – «більше трійки поставити не можна».

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте відповіді на питання:

1. Які наслідки може мати подібний підхід в освітньому процесі?
2. Зважте, скільки праці, зусиль і часу витратили ці два учня на підготовку до уроку.
3. Запропонуйте інший підхід до оцінювання досягнень учнів та обґрунтуйте його.

Ситуація 2.

У 11-му класі на уроці історії йде опитування з теми «Україна в період воєнної відбудови». Вчителем дане завдання: проаналізувати внутрішньополітичне становище республіки.

Учень розпочав свою відповідь: «Після війни Й.Сталін та його помічники відновили масові репресії, об'єктом яких стали насамперед колишні радянські полонені».

Проте вчитель зупиняє учня, стверджуючи що його відповідь не по суті запитання. Я про це не питав, – незадоволеним голосом обізвав учня вчитель. – Більш конкретно! Учень почав говорити тихіше, переказуючи зміст підручника. Увага в класі теж стала меншою, ніж на початку відповіді товариша. У відповіді учня не відчувалося захопленості, емоційної піднесеності.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте відповіді на питання:

1. У чому помилка вчителя?
2. Чи правильно розуміє учитель сутність категорії «навчання», приймаючи рішення в такій ситуації, якщо: а) учень має середній рівень успішності і відповідає так перший раз. б) учень має високий рівень успішності.
3. Які методи контролю використав вчитель? Назвіть переваги й недоліки даного методу.
4. Які методи навчання доцільно використовувати з метою стимулювання пізнавальної діяльності учнів?

Ситуація 3.

Педагог-предметник помітив, що в класі склалися нездорові стосунки між дітьми, які нормально розвиваються, і дитиною з особливостями розвитку. Учні класу вважають, що ця дитина хворіє заразною хворобою і періодично відмовляються від спілкування з нею або ображають репліками. Батьки дитини-інваліда також неодноразово висловлювали педагогу свої побоювання з приводу проблем комунікації.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте відповідь на питання:

1. Висловіть припущення щодо причин такої ситуації.
2. Які конкретні дії повинні зробити батьки, адміністрація школи, педагог-предметник, класний керівник, психолог для створення дитині комфортних умов для навчання?

Ситуація 4.

Учень багато разів висловлював своє незадоволення уроками вчительки з історії: спочатку у формі пустощів — постріл паперовою кулькою, іншим разом у відповідь на зауваження вчительки зухвало казав, що йому нудно на уроці; бувало, що й кидав глузливі репліки тощо. І нарешті відверто сказав: «Учитель паралельного класу розповідає багато цікавого, а в нашому класі на уроках історії нудно». Вчителька почала ігнорувати учня, але оцінки йому зі свого предмета не занижувала.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте відповіді на питання:

1. Що стало причиною зухвалих витівок учня?
2. Оцініть реакцію вчительки на дії учня.
3. Які сучасні технології та методи навчання має використовувати вчитель, щоб мотивувати учнів до навчання? Охарактеризуйте їх.

Ситуація 5.

В одній зі шкіл у старших класах був проведений інтегрований урок на тему «Вихід людини у космос». Урок готували і проводили разом з учнями вчителі літератури, історії, фізики. Розпочав урок вчитель літератури вступом про віковічну мрію людини літати. Учні висвітлили питання про розвиток цієї ідеї у міфах, легендах, казках різних народів світу, зокрема, розповіли древньогрецькі міфи про Ікара. Далі учні розповідали про розвиток наукових ідей, про літальні апарати.

На заключному етапі учні під керівництвом учителя фізики розглянули основні фізичні умови, що сприяють можливостям польотів людини у космосі, проаналізували успіхи вітчизняної космічної науки.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте відповіді на питання:

1. *Яке, на Вашу думку, значення мають інтегровані уроки у формуванні світогляду учнів?*
2. *Назвіть переваги й недоліки інтегрованих уроків.*
3. *Які вимоги висувуються до інтегрованих уроків?*

Ситуація 6.

На уроці ботаніки у 5-му класі вивчалася тема «Будова насіння».

Учитель оголосив учням тему і попросив відкрити підручник на сторінці 36. Запропонував дітям самостійно опрацювати тему, розглянути малюнки. Після закінчення теми учні мали дати відповіді на питання, записані на дошці.

Учні уважно працювали, час від часу поглядаючи на запитання, що були на дошці.

1. *Які методи навчання були використані у цьому фрагменті уроку?*
2. *У чому полягає ефективність кожного використаного методу?*

Ситуація 7.

На уроці української мови вчителька пропонує таку систему запитань:

- *Які опади найчастіше випадають взимку? (Сніг)*
- *Як називають сніг пестливо? (Сніжок)*
- *Як називають снігову зірочку? (Сніжинка)*
- *Як називають дуже сильний сніг? (Сніжище)*
- *Як називають героїню народної казки, що уособлює сніжну зиму? (Снігуронька)*
- *Як називають пташку, яка прилітає з настанням холодів? (Снігур)*

1. *Визначте, який метод навчання був використаний учителькою?*
2. *На формування яких психічних якостей спрямовується використання даного методу?*

Ситуація 8.

Урок природознавства за темою «Дикі звірі взимку». Учитель розпочинає урок з показу малюнків, розміщених у два ряди: «Звірі восени» і «Звірі взимку».

У першому – малюнки лисиці, їжака, ведмедя, борсука, вовка, лося; у другому – лисиці, вовка, лося.

Завдання: «Розгляньте уважно малюнки звірів в обох рядах. Що помітили?». Учні порівнюють обидва ряди і виявляють, що в ряду «Звірі взимку» немає їжака, ведмедя, борсука.

Виникло запитання: «Чому у цьому ряду немає їжака, ведмедя, борсука?»

1. *Які методи навчання були використані на уроці?*
2. *У чому ефективність використаних методів?*

Ситуація 9.

Молода вчителька після кількох місяців роботи, яка її задовольняла і, здавалося, була успішною, раптом виявила, що учні погано знають навчальний матеріал. Вона зробила висновок про недостатність своєї вимогливості до учнів і з добрих міркувань вирішила «перебудуватися»: збільшила кількість домашніх завдань, стала суворіше запитувати. Проте результат виявився несподіваним: діти чинили опір її педагогічним діям. Вони стали виявляти невдоволення і відкриту неповагу до вчительки, поводитися з нею грубо навіть при директорові. Вона кричала на учнів, а у відповідь бачила перед собою людей, які її цілком не розуміли і вбачали в ній ворога. Молода вчителька змушена була зізнатися у своєму безсиллі: «Я не знаю, що відбувається в класі...».

1. Проаналізуйте ситуацію. Що, на Вашу думку, стало причиною конфлікту між учнями і вчителькою.

2. Як діяти у даній ситуації вчителю?

Ситуація 10.

На уроці української літератури у 9 класі учні аналізували вірш Лесі Українки «Досвітні вогні». Всі учні активно працювали на уроці. Проте один з учнів сказав, що він цей вірш не розуміє і вважає, що у школі його взагалі можна не вивчати. На що вчителька відповіла - учню не подобається цей вірш тому, що він не підготовлений до уроку і поставила йому незадовільну оцінку.

1. Проаналізуйте ситуацію, що виникла на уроці. Ваше ставлення до дій вчителя.

2. Які педагогічно доцільні методи та прийоми можна застосувати до учня, з метою покращення навчальної ситуації?

Ситуація 11.

На уроках математики у 7 класі учні звикли розв'язувати задачі за зразком. Учитель ставив учням високий бал за правильне відтворення змісту матеріалу підручника або переказ теорем та правил. Проте більшість учнів не змогли виконати директорську контрольну роботу, яка містила нестандартні задачі й питання.

1. Проаналізуйте причини ситуації, що склалася.

2. Запропонуйте методи та прийоми розвитку творчого мислення в учнів.

Ситуація 12.

Молоді вчителі, вивчаючи досвід педагогів-новаторів щодо різних форм навчальної роботи, звернули увагу на уроки з різновіковим складом учнів, які передбачають подачу блоками матеріалу одного предмета, що за програмою вивчається у різних класах. Такий досвід використовувався у практиці роботи вчителя М.П. Щетиніна. Між учителями виникла дискусія: наскільки ефективною може бути така форма. І як можуть учні різного віку засвоювати один і той же матеріал, адже рівень їх підготовки суттєво відрізняється?

1. Проаналізуйте запропоновану ситуацію. За яких умов може впроваджуватися така форма навчання?

2. Наведіть відповідні приклади з педагогічної літератури.

Ситуація 13.

Учитель історії вирішив у 9 класі провести перший проблемний урок. У процесі викладу нового матеріалу вчитель поставив ряд завдань проблемного характеру, намагався створити проблемну ситуацію і поставити проблему. Проте учні не змогли її розв'язати. Вони звикли до пояснювального навчання. Учитель вирішив, що краще викладати матеріал традиційними способами.

- 1. Проаналізуйте ситуацію. У чому полягає можлива причина пасивності учнів?*
- 2. Чим відрізняється проблемне навчання від пояснювально-ілюстративного?*
- 3. Чи треба готувати учнів заздалегідь до проблемного викладу знань?*

Ситуація 14.

Вже досвідчений учитель історії проводив показовий урок у 10 класі для молодих педагогів. Він ретельно готувався до уроку. Тип уроку обрав комбінований. У процесі уроку було застосовано на кожному з його етапів різноманітну наочність, демонстраційний експеримент. Крім того у процесі уроку проводилися елементи прес-конференції, змагання, фронтальне опитування, гра «Що? Де? Коли?»» Форми і методи навчання постійно змінювалися. Проте присутнім молодим педагогам здалося, що учні не засвоїли новий матеріал.

- 1. Висловіть Вашу думку щодо ефективності уроку.*
- 2. Які принципи навчання не було враховано вчителем?*
- 3. Чи завжди велика кількість форм та методів навчальної роботи може забезпечити ефективність уроку?*

Ситуація 15.

На педраді виникла дискусія щодо ролі науково-технічного прогресу. На думку частини вчителів, науково-технічний розвиток суспільства призводить до посилення ролі техносфери. Розповсюджується не завжди якісна відео- і телепродукція, посилюється роль телебачення - почасти техносфера компенсує дефіцит міжособистісних контактів, з іншого боку формує пасивного споживача. Інші педагоги вважали, що науково-технічний прогрес має чимало переваг, які сприяють творчому розвитку учнів.

- 1. Проаналізуйте визначені тенденції та позицію вчителів.*
- 2. Висловіть свої думки щодо ролі техносфери в інтелектуальному розвитку учнів.*

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Авторитарне (лат. *autoritas* – влада, вплив) виховання – педагогічна концепція, яка передбачає підкорення вихованця волі вихователя. Придушуючи ініціативу і самостійність, А. в. перешкоджає розвитку індивідуальності дитячої особистості, призводить до її нівелювання, виникнення конфронтації між педагогом і дітьми.

Авторська школа – експериментальний навчально-виховний заклад, діяльність якого базується на розробленій автором чи авторським колективом педагогічній концепції.

Авторські навчальні програми – складова частина програмно-методичного забезпечення освітнього процесу навчально-виховного закладу (школи, дитячого садка тощо). Для них характерні оригінальні концепції та зміст. Запровадженню А. н. п. передує експертиза, апробація, сертифікація тощо.

Авторські освітні технології – розроблені педагогами-практиками технології, в яких у різних варіантах поєднано адекватні змісту і цілям різнорівневого і різнопрофільного навчання структурно-логічні, інтеграційні, ігрові, комп'ютерні, діалогові, тренінгові технології.

Альтернативні (франц. *alternative*, від лат. *alter* - один із двох) школи – «вільні школи», які виникли наприкінці 60-х років ХХ ст. у країнах Західної Європи і США як протиставлення авторитарним рухам. Вони забезпечують альтернативну за змістом, формами і методами роботи з учнями освіти. Існують як «відкриті школи» (без поділу на традиційні класи), «школи без стін» (орієнтація на широке використання місцевої громади), «магнітні школи» (навчальні центри для поглибленого вивчення конкретної галузі знань) та ін.

Антиінноваційні бар'єри – зовнішні або внутрішні перешкоди, які заважають здійсненню інноваційної діяльності.

Варіативний (лат. *variatio* - відмінність) компонент в освіті – навчальні програми, що обираються в межах освітньої програми навчально-виховного закладу.

Виховна система – умовно об'єднаний комплекс виховних цілей, людей, що реалізують їх у процесі цілеспрямованої діяльності, відносин між її учасниками, освоєного середовища й управлінської діяльності із забезпечення життєздатності цієї системи.

Відкрите навчання – спосіб організації навчальної роботи в школах (здебільшого початкових), який передбачає відмову від класно-урочної системи і оцінювання успішності на основі заданих норм, гнучку, відкриту організацію навчального простору, змінний склад навчальних груп, вільний вибір учнем видів і способів навчальної роботи.

Гармонізація навчального процесу – процес узгодження різних компонентів навчання з метою досягнення єдності і узгодженості освітніх цілей, методів і засобів навчання.

Гейміфікація навчання – використання ігрових елементів і механік у навчальному процесі для підвищення мотивації і залученості учнів.

Генерація ідей – процес створення нових концепцій, методів або підходів до вирішення проблем чи вдосконалення існуючих практик.

Глобалізація освіти – процес інтеграції національних освітніх систем у міжнародний освітній простір, що передбачає обмін знаннями, досвідом та інноваціями.

Глобальна компетентність – здатність учнів розуміти і діяти в умовах глобалізованого світу, що включає міжкультурну комунікацію, розуміння глобальних проблем та пошук рішень.

Гнучкість освітньої програми – здатність освітньої програми адаптуватися до змінних умов та потреб учнів, враховуючи індивідуальні траєкторії навчання.

Головний інноваційний проект – ключовий проект в інноваційній діяльності, який має стратегічне значення для освітньої установи або системи освіти загалом.

Готовність до інноваційної діяльності – особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії.

Грантова підтримка інновацій – фінансова підтримка, яка надається для реалізації інноваційних проектів в освітній галузі.

Групова динаміка – процеси і зміни, що відбуваються в групах учнів у процесі їхньої взаємодії, впливаючи на ефективність спільної діяльності.

Гуманізація освіти – процес, спрямований на розвиток особистісних якостей учнів, їхнього морального і духовного становлення, формування гуманістичних цінностей.

Інновативність – це емоційно-оцінне ставлення до нововведень, відмінність у сприйнятливості суб'єктів до інновацій, нових ідей, досвіду.

Інноваційна компетентність педагога – це інтегративна якість особистості, яка є результатом синтезу базової підготовки й практичного досвіду й забезпечує високий рівень володіння технологіями реалізації інновацій.

Інноваційна культура закладу освіти – це здатність колективу закладу до змін, відкритість до комунікацій як у середині, так із зовнішнім середовищем. Інноваційна культура школи характеризується орієнтованістю на особистість, особистісний розвиток учня і педагога. Вчителям такого закладу притаманна солідарність у цінностях і поглядах на освіту, на основі яких формується їхня поведінка.

Інноваційна освіта – це система ідей, головною метою яких є збереження і розвиток творчого потенціалу людини. Започаткована Міжнародною академією наук вищої школи(МАН ВШ).

Інноваційне навчання – це зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна діяльність, яка ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Інноваційне середовище – це педагогічно доцільний організований простір життєдіяльності, який сприяє розвитку інноваційного ресурсу особистості, інтегрований засіб накопичення і реалізації інноваційного потенціалу навчального закладу.

Інноваційний заклад освіти – відкрита соціально-педагогічна система, що постійно оновлює свої структуру й функції, оперативно реагує не тільки на наявні соціально-освітні детермінанти, а прогнозує можливі зміни суспільних потреб в освіті й на цій основі стратегічно планує розвиток своїх можливостей для випереджувального вирішення освітніх завдань у процесі суспільних трансформацій.

Інноваційний педагогічний експеримент – це метод дослідницько-педагогічної діяльності, який передбачає істотні зміни у змісті, формах і методах роботи з метою підвищення їх ефективності.

Інновація – це комплексний, цілеспрямований процес створення, розповсюдження та використання нового; метою якого є задоволення потреб й інтересів людей новими засобами, що веде до певних якісних змін системи і способів забезпечення її ефективності, стабільності та життєздатності”.

Інтуїтивний рівень готовності до педагогічних інновацій – педагоги ставляться до інноваційної проблематики як до альтернативи традиційній практиці. Основою такого ставлення є емоційна, інтуїтивна налаштованість на сприйняття нового тому, що воно нове, а не глибокі теоретичні знання особливостей інноваційної ідеї чи аналіз педагогічної практики, яка на цій ідеї базується.

Інформаційно-комунікативна компетентність – це оволодіння педагогом якісно новими технологіями доступу до глобально інформаційних ресурсів, когнітивна діяльність педагога, прагнення до пошуку, накопичення, аналіз, у оцінки, обробки, систематизації нових знань та їх творчого використання, у вирішенні професійних задач.

Інформаційна функція планування інноваційної діяльності – це забезпечення учасників інноваційного процесу важливою інформацією про цілі, прогнози, альтернативи, терміни, ресурси й адміністративні умови проведення інновацій.

Інформаційні ресурси – це наявність інформаційно-комунікаційних систем, забезпеченість науковою інформацією й інформацією про інновації та інноваційну діяльність у регіоні, країні і за кордоном, науково-методичною літературою з питань новітніх виховних технологій.

Інноваційний режим – це порядок здійснення навчання в умовах конкретної інновації, систематичне координування і регулювання інноваційного процесу.

Кадрова складова структури інноваційного потенціалу закладу освіти забезпечується фаховою підготовкою персоналу підприємства нарівні, що відповідає сучасному розвитку науки і техніки. Ця складова значною мірою визначає систему менеджменту, її гнучкість, адаптивність. Складова включає в себе:

- трудові можливості закладу освіти;
- здатність персоналу до генерування ідей, створення нової продукції;
- освітній, кваліфікаційний рівень педагогічних працівників;
- психофізіологічні характеристики і мотиваційний потенціал персоналу;

- інтелектуальний та креативний потенціали персоналу;
- підбір і розстановка кадрів;
- навчання педагогів, розвиток їх інноваційної компетентності.

Когнітивний компонент структури інноваційної діяльності в освітній галузі – це готовність педагогів до інноваційної діяльності, об'єднує сукупність знань педагога про суть і специфіку інноваційних педагогічних технологій, комплекс умінь і навичок, необхідних для здійснення інноваційної діяльності і включає такі параметри:

- знання нормативно-правової бази інноваційної діяльності;
- володіння основними поняттями педагогічної інноватики;
- розуміння суті педагогічної інноватики, знання основних законів менеджменту освітніх інновацій та педагогічної інноватики.

Когнітивно-психологічні типи психологічних бар'єрів активного неприйняття нововведень – це реакція на різні підходи, напрями в аналізі предмета нововведення (в умовах невизначеності).

Комунікаційна складова структури інноваційного потенціалу закладу освіти – це наявність комунікаційних зв'язків, які відображають рівень визначеності та ефективності взаємодії закладу освіти з елементами зовнішнього середовища, що сприяють реалізації мети інноваційної діяльності, тобто наявність надійних зв'язків з партнерами, каналами розповсюдження інформації про освітні послуги, споживачами інноваційної продукції.

Конкретизація загальних цілей і завдань для кожного підрозділу – це етап процесу оперативного планування інноваційної діяльності.

Контроль та оцінювання результатів упровадження планів інноваційної діяльності – це етап процесу планування інноваційної діяльності, який повинен дати відповідь на відбувається з'ясування питання, чи досягнутий бажаний ефект у результаті впровадження обраного плану. Контроль є зворотним зв'язком процесу планування інноваційної діяльності.

Координаційна функція планування інноваційної діяльності здійснюється як попереднє узгодження дій під час підготовки планів і як узгоджена реакція на перешкоди і проблеми, що виникають під час виконання планів.

Координація діяльності всіх учасників процесу планування інноваційної діяльності – один із основних результатів планування інноваційної діяльності у закладі освіти.

Креативний компонент у структурі інноваційної діяльності в освітній галузі передбачає цілеспрямований, осмислений, планомірний, творчий характер діяльності. Основними параметрами визначеного компоненту є:

- прагнення до самоосвіти;
- вміння творчо мислити;
- здатність генерувати оригінальні ідеї;
- уміння приймати нестандартні рішення.

Креативний компонент реалізується:

- в оригінальному розв'язанні педагогічних завдань;

- в імпровізації, нетрадиційних підходах до організації навчально-виховного процесу;

- у творчій взаємодії з вихованцями.

Критерії механізму управління розвитком інноваційного потенціалу:

- системний підхід в управлінні розвитком інноваційного потенціалу на засадах маркетингу, що дає можливість враховувати всі необхідні взаємозв'язки і взаємодії в структурі інноваційного потенціалу та системі управління маркетингом, а останньої з навколишнім середовищем

- науковість управління, що передбачає врахуванню дії економічних законів і закономірностей розвитку, застосування наукових підходів до організації і функціонування сукупності елементів інноваційного потенціалу, то виявляють синергетичний ефект, та комплексу маркетингу (на основі програмно-цільового підходу), системний аналіз та моніторинг, урахування реальних умов розвитку, використання науково обґрунтованих прогнозів і зворотних зв'язків;

- орієнтація управління розвитком інноваційного потенціалу на інноваційний шлях розвитку підприємства, то сприяє підвищенню конкурентоспроможності шляхом інвестування новацій у нові технології і менеджмент.

Маркетинг освіти – сукупність заходів і стратегій, спрямованих на просування освітніх послуг і установ на ринку освітніх послуг.

Менторинг – форма наставництва, коли більш досвідчений педагог чи спеціаліст допомагає менш досвідченому колезі розвивати професійні навички та компетенції.

Мережеві освітні спільноти – групи педагогів, студентів та інших учасників освітнього процесу, що взаємодіють та обмінюються досвідом через інтернет-ресурси та платформи.

Метод кейсів – освітня методика, що передбачає аналіз реальних ситуацій і проблем для розвитку аналітичних і критичних навичок.

Метод проектів – педагогічна технологія, заснована на організації навчального процесу через виконання студентами самостійних або групових проектів.

Метапредметні компетентності – здатність учнів застосовувати знання і навички з різних навчальних предметів для вирішення комплексних завдань.

Міждисциплінарний підхід – інтеграція знань та методів з різних дисциплін для вирішення навчальних та дослідницьких завдань.

Мобільне навчання – форма дистанційного навчання, яка здійснюється за допомогою мобільних пристроїв, таких як смартфони та планшети.

Модернізація освіти – процес оновлення освітньої системи, спрямований на підвищення її ефективності, якості та відповідності сучасним вимогам.

Модульне навчання – система організації освітнього процесу, де навчальний матеріал поділений на окремі блоки (модулі), які студенти освоюють послідовно.

Моніторинг освітніх інновацій – систематичне спостереження і оцінювання процесу впровадження інновацій у освітню практику.

Моніторинг якості освіти – система регулярного збору, аналізу та оцінки інформації про стан і результати освітньої діяльності.

Мотивація навчання – сукупність внутрішніх і зовнішніх факторів, що спонукають студентів до активного і результативного навчання.

Мотиваційне середовище – умови та фактори навчального простору, що сприяють формуванню у студентів бажання і прагнення до навчання та саморозвитку.

Мотиваційні стратегії – сукупність методів і підходів, що спрямовані на стимулювання учнів до активної участі в навчальному процесі.

Мультимедійні технології – інноваційні засоби навчання, що включають використання аудіо-, відео- та інших інтерактивних ресурсів для підвищення ефективності освітнього процесу.

Модель компетентностей – опис знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного виконання професійних завдань.

Навчальна інноваційна стратегія – план дій для впровадження інновацій в освітній процес з метою досягнення конкретних цілей.

Навчальний інноваційний потенціал – здатність освітньої системи або закладу до реалізації інноваційних ідей та проектів.

Навчальна інновація – нововведення, впроваджене в освітній процес для покращення якості навчання та навчального середовища.

Навчальна траєкторія – шлях або послідовність навчальних подій, які визначаються індивідуальними потребами та можливостями кожного учня.

Надбання інноваційних компетентностей – процес формування та розвитку навичок та знань, необхідних для ефективного впровадження та використання інновацій.

Надійність інноваційних змін – властивість інноваційного процесу або продукту, що гарантує стабільність та ефективність їх функціонування.

Напрямок інноваційної діяльності – конкретна область, в якій здійснюються дії для впровадження новаторських підходів та ідей.

Наслідки інновацій в освіті – переваги або недоліки, що виникають в результаті впровадження нововведень у навчальний процес або управління освітніми закладами.

Науково-методичне забезпечення інновацій – наукові дослідження та методичні рекомендації, які сприяють розвитку та впровадженню інноваційних підходів у навчальний процес.

Науково-педагогічні школи – центри наукових досліджень та практичної роботи, спрямовані на розвиток інновацій в освіті та навчанні.

Нетрадиційні методи навчання – інноваційні підходи та стратегії, спрямовані на залучення учнів та створення стимулюючого навчального середовища.

Неформальне навчання – навчальні процеси та діяльності, які відбуваються поза традиційними установами освіти, такими як школи та університети.

Неформальне навчання – система навчання, яка базується на індивідуальних інтересах та потребах учнів, а не на стандартизованих програмах.

Новаторський підхід – метод або стратегія, яка відрізняється від традиційних підходів і спрямована на досягнення нових результатів у навчанні та навчальному процесі.

Новаторство – процес впровадження нових ідей, методів або технологій з метою поліпшення процесів або результатів освітньої діяльності.

Нормативне забезпечення інновацій – сукупність законів, правил, стандартів та положень, що регулюють впровадження та використання нововведень у галузі освіти.

Нормативно-правове забезпечення інноваційної діяльності – система правових актів, що регулюють правила впровадження та розгортання інновацій у сфері освіти.

Педагог інноваційного спрямування – педагог із чіткою мотивацією інноваційної діяльності та визначеною інноваційною позицією, здатний не лише підтримувати інноваційні процеси, а й ініціювати їх;

Педагогічна аксіологія – вчення про оцінку та інтерпретацію нового, вчення про природу цінностей, їх місце в реальності та структурі цінностей світу. Вона вивчає проблеми оцінки і різновиди процесів освоєння нового, інноваційне середовище, готовність педагогічної громадськості до сприйняття і оцінки нового, проблеми новаторів і консерваторів у педагогічній дійсності, зміст і процес навчання та виховання, суб'єкти цього процесу.

Педагогічна діяльність – вид професійної діяльності, змістом якої є навчання, виховання, освіта, розвиток тих, хто навчається.

Педагогічна імпровізація – знаходження педагогом під час навчально-виховного процесу несподіваного педагогічного розв'язку і миттєве його втілення. Вона охоплює чотири етапи: педагогічне осяяння; миттєве осмислення педагогічної ідеї і миттєвий вибір шляху її реалізації; втілення або реалізації педагогічної ідеї; миттєвий аналіз процесу втілення педагогічної ідеї і рішення про продовження педагогічної імпровізації або перехід до запланованих раніше дій. Педагогічна імпровізація дає змогу вдосконалювати педагогічну техніку, гнучко реагувати на труднощі, що виникають.

Педагогічна кваліметрія – застосування методів загальної кваліметрії(кількісних оцінок якості об'єкта) в педагогіці під час кількісного оцінювання психолого-педагогічних і дидактичних об'єктів. Основним методом дослідження є метод групових експертних оцінок.

Педагогічна культура – сутнісна характеристика особистості педагога, здатного до «діалогу культур».

Педагогічна майстерність – характеристика високого рівня діяльності педагога, ознаками якого є гуманність, науковість, педагогічна доцільність, оптимальний характер, результативність, демократичність, творчість (оригінальність); високе мистецтво виховання і навчання, що постійно удосконалюється і доступне кожному педагогу, який працює над собою.

Педагогічна неологія – теорія створення нововведень у системі освіти — наукове знання про нове у педагогічній теорії і практиці. Завданням педагогічної неології є розкриття сутності і джерел появи нового в педагогіці(соціальних, соціально-педагогічних, педагогічних детермінаторів нового); розробка його типології в педагогіці; визначення критеріїв і ступеня новизни; виявлення принагідних умов становлення, розвитку і утвердження нового; визначення функцій неології в системі педагогічного знання.

Педагогічна новація – процес об'єктивного чи суб'єктивного оновлення теорії і практики освіти, який оптимізує досягнення її мети.

Педагогічна праксеологія – вчення про застосування нового – вчення про ефективну людську діяльність. Практиологія досліджує проблеми використання і застосування нового, закономірності і різновидності впровадження, розкриває ефективні механізми застосування педагогічних нововведень, оптимальної інноваційної діяльності.

Педагогічна рефлексія – процес самоаналізу, самопізнання, самоусвідомлення людиною своїх внутрішніх психічних процесів, розуміння власної свідомості і поведінки; психічний процес, що обслуговує гностичний, конструктивний, організаційний, комунікативний і проектувальний компоненти діяльності вчителя. Рефлексія вчителя є своєрідним інструментом для визначення обмежень у прояві «самості» вчителя в системі професійної діяльності.

Педагогічна спрямованість – сукупність стійких мотивів педагогічної діяльності, установок вчителя, відносно незалежних від ситуації. Її основними ознаками і показниками виступають педагогічні ідеали та переконання, ціннісні орієнтації та професійні інтереси, педагогічні погляди та уподобання, ставлення до своїх здібностей та характеру.

Педагогічна творчість – діяльність, спрямована на постійне розв'язання незчисленного ряду навчально-виховних задач в мінливих обставинах, під час яких педагогом виробляються і втілюються в процес спілкування з дітьми оптимальні, органічні для даної педагогічної індивідуальності не стандартизовані педагогічні рішення. Визначальними рисами педагогічної творчості виступають новизна, оригінальність, нестандартність, інноваційність процесу та результату педагогічної діяльності, вихід за межі відомого в педагогічній науці та практиці.

Проектна технологія – технологія навчання, реалізація якої розширює можливості традиційного опрацювання учнями певної теми (розділу), оскільки спрямована на створення під час виконання ними навчального проекту певного матеріального або інтелектуального продукту, що безпосередньо стосується теми(розділу).

Техніка педагогічна (від гр. *technike* – вправний, досвідчений) – сукупність раціональних засобів та особливостей поведінки вчителя-вихователя, спрямованих на ефективну реалізацію обраних ним методів і прийомів навчально-виховної роботи з окремим учнем чи всім класним колективом відповідно до поставленої мети вихователя і конкретних об'єктивних та суб'єктивних передумов (уміння в галузі культури мовлення; володіння своїм тілом, мімікою, пантомімою, жестами; вміння одягатися, стежити за своєю зовнішністю; дотримання темпу і ритму роботи; уміння спілкуватися; володіння психотехнікою).

Технічні засоби навчання – сучасне обладнання навчального процесу, що дає змогу впливати на зорові, слухові аналізатори учнів, реалізувати принципи наочності, емоційності в навчанні, посилювати інтерес учнів до навчання з метою підвищення ефективності навчального процесу.

Технології маркетингу – це комплекс прийомів, способів дії та прийняття рішень, які визначають діяльність закладу з управління своєї позиції на освітньому ринку, вибору та досягненню закладом її основних цілей.

Технологія педагогічна – це сукупність форм, методів, способів, прийомів, навчальних та виховних засобів, системно використовуваних в освітньому

процесі на основі декларованих педагогічних для психолого-педагогічних установок.

Технологія уроку – система змісту, форм, методів та засобів навчання та виховання щодо конкретної триєдиної мети, яку вчитель реалізує на уроці з урахуванням технічних можливостей, учнівського потенціалу, спрямовує на досягнення певного розвитку школярів.

Тип навчання догматичний – тип, який характеризується такими особливостями: учитель повідомляє учням певний обсяг знань у готовому вигляді без пояснення; учні заучують їх без усвідомлення та розуміння і майже дослівно відтворюють завчене.

Тип навчання пояснювально-ілюстративний – такий тип, який полягає в тому, що вчитель повідомляє учням певний обсяг знань, пояснює сутність явищ, процесів, законів, правил тощо, використовуючи при цьому ілюстративний матеріал; учні мають свідомо засвоїти пропоновану частку знань і відтворити на рівні глибокого розуміння; уміти застосувати знання на практиці.

Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

Фасилітація (від англ. facilitate – допомагати, полегшувати, сприяти) – взаємодія між учасниками навчального процесу, яка базується на засадах гуманізму, толерантності, передбачає нагальний пошук способів і засобів гуманізації навчально-виховного процесу.

Фасилітація в освіті (від англ. facilitate – сприяти, допомагати) – організація освітнього процесу з метою колективного розв'язання проблем у групі, який управляється *фасилітатором* (андрагогом, викладачем). Це водночас процес та сукупність навичок, які дозволяють ефективно організовувати обговорення складної проблеми без зайвих витрат часу та за короткий проміжок часу виконати всі заплановані дії із максимальним залученням усіх учасників освітнього процесу.

Форма навчання – дидактична категорія, що означає зовнішню сторону організації навчального процесу; види – індивідуальна, групова, парна, фронтальна, колективна.

Формальна освіта – освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

Формальне спілкування – спілкування, зумовлене соціальним статусом партнерів і регламентовано за змістом і формою.

Форми навчання (від лат. forma – зовнішність, устрій) – чітко виражена в часі й просторі організація навчальної діяльності учнів, пов'язана з діяльністю вчителя; виділяють індивідуальні, групові, фронтальні, колективні, парні, аудиторні та позааудиторні, класні і позакласні, шкільні і позашкільні форми навчання.

Формувальне оцінювання – допомагає відстежувати особистісний розвиток дитини та хід опановування навчального досвіду як основи компетентності, вибудовувати індивідуальну траєкторію особистості.

Фронтальна форма навчання – організація навчального процесу, яка передбачає роботу вчителя з усіма учнями в єдиному темпі та із загальними завданнями.

Хакатон в освіті – це захід, під час якого різні спеціалісти в галузі розробки програмного забезпечення інтенсивно й згуртовано разом працюють над розв'язанням якоїсь проблеми або створенням нового додатку чи сервісу.

Характеристики інноваційної культури в освіті. Основними характеристиками інноваційно-культурного простору є його всезагальність, тобто значимість основних характеристик незалежно від країни, її соціально- економічного устрою, а також глобальність за масштабами розповсюдження.

Хімія співпраці в освіті відноситься до тісного співробітництва між різними учасниками освітнього процесу - вчителями, учнями, батьками, адміністрацією, місцевою громадою та іншими зацікавленими сторонами з метою забезпечення якісної та всебічної освіти.

Холодні лабораторії в освіті – це спеціально обладнані приміщення, де студенти та дослідники можуть проводити експерименти та дослідження, пов'язані з вивченням фізичних, хімічних, біологічних та інших природничих явищ і процесів, що відбуваються при низьких температурах.

Хресні студії в освіті – це особливий тип навчання, де студенти мають можливість отримувати практичний досвід та професійну підготовку, працюючи під керівництвом професіоналів у своїй галузі

Художній досвід в інноваційній освіті може відігравати важливу роль у створенні стимулюючого та навчального середовища, яке сприяє творчості, розвитку креативних навичок та вирішенню складних завдань.

Холістичний підхід до інновацій в освіті визначається як комплексне та системне розглядання всіх аспектів навчання та навчального середовища з метою забезпечення всебічного розвитку учнів.

Художні технології в освіті – це використання мистецтва та креативних методів як засобу навчання та розвитку учнів у навчальних закладах.

Швидкісне навчання – методика навчання, спрямована на максимально ефективно засвоєння матеріалу за короткий проміжок часу, часто з використанням інтенсивних навчальних програм.

Широкомасштабне впровадження інновацій – процес систематичного впровадження нововведень на рівні всієї системи освіти або великої кількості навчальних закладів.

Широкомасштабні інновації в освіті – великі зміни або нововведення, спрямовані на покращення якості освіти на рівні країни чи регіону.

Шкільна інноваційна культура – сукупність цінностей, уявлень і практик, що сприяють створенню середовища, що сприяє розвитку і впровадженню інновацій в навчальних закладах.

Шкільна інноваційна інфраструктура – сукупність матеріальних і технічних засобів, необхідних для впровадження та підтримки інноваційних проектів у навчальному закладі.

Шкільна інноваційна стратегія – план дій, спрямований на розвиток та впровадження інновацій в навчальному закладі, враховуючи його потреби та можливості.

Шкільна інноваційна команда – група фахівців, яка об'єднує зусилля для розробки та впровадження інноваційних проектів у навчальному закладі.

Шкільна інновація – нововведення в системі освіти, спрямовані на поліпшення процесів навчання та виховання, а також на досягнення кращих результатів учнів.

Шкільне партнерство – співпраця між навчальним закладом і різними громадськими, комерційними або громадськими організаціями для спільного розв'язання освітніх завдань.

Шкільний інноваційний клімат – атмосфера в навчальному закладі, що сприяє розвитку творчого підходу до навчання та викладання, а також підтримці новаторських ідей.

Шкільний менеджмент інновацій – система управління навчальним закладом, спрямована на стимулювання і підтримку інноваційних ідей та практик серед педагогічного колективу.

Школа майбутнього – концепція навчального закладу, який активно використовує інноваційні підходи, технології та методи для підготовки учнів до життя в сучасному світі.

Шляхи інноваційного розвитку – напрями та методи, за допомогою яких навчальні заклади можуть розвивати та впроваджувати інновації в освітній процес.

Штучний інтелект в освіті – використання різних технологій штучного інтелекту, таких як машинне навчання та аналіз даних, для покращення процесів навчання та викладання.

Якість освіти – рівень знань, умінь, розумового, морального і духовного розвитку тих, хто навчається, на певному етапі відповідно до поставлених цілей; рівень забезпечення навчальної діяльності і надання освітніх послуг учасникам освітнього процесу навчально-виховним закладом.

Я-концепція – відносно стійка, більш-менш усвідомлена система уявлень особистості про себе, яка переживається нею як неповторна і є основою її самовизначення у світі, взаємодії з іншими людьми, ставлення до себе.

Якості вчителя – володіння певними особистими якостями як базою для формування професіоналізму: любов до дітей, почуття національної гідності, чесність, совісність, справедливість, об'єктивність, витримка, стриманість, толерантність, терплячість, організаторські здібності, всебічний розвиток, принциповість і вимогливість, оптимізм, любов до життя, чуйність, гуманне ставлення до людей, творчий склад мислення, тактовність.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ (ТЕСТ)

---

1. Оберіть визначення терміну «інновація»

- a) цілеспрямована зміна, що вносить у визначену соціальну одиницю – нові, відносно стабільні елементи
- b) осмислене привнесення старих елементів, що змінюють освітню ситуацію
- c) процес упровадження якогось нововведення в практику

2. Процес створення та впровадження нововведень для розв'язання тих педагогічних проблем, які досі розв'язувалися по-іншому - це ...

- a) Інновація в педагогіці
- b) Інновація в навчанні
- c) Інновація в науці

3. Увага до кожної дитини як особистості, громадянина з високими інтелектуальними, моральними, фізичними якостями - це принцип ...

- a) Принцип диференціації та індивідуалізації освіти
- b) Принцип демократизації освіти
- c) Принцип інтеграції освіти

4. Залежно від сфери здійснення інновації в освіті поділяють на:

- a) Психолого-педагогічні інновації
- b) Науково-виробничі
- c) Організаційно-управлінські
- d) Соціально-економічні

5. Вкажіть сутність соціально-педагогічних умов впровадження інновацій

- a) інформаційно-методичне забезпечення працівників
- b) фінансування інноваційної діяльності закладу
- c) розвиток творчого потенціалу учасників навчально-виховного процесу
- d) готовність працівників закладу працювати в інноваційному режимі

6. Інформаційно-методичне забезпечення працівників - .... умова впровадження інновацій

- a) соціально-педагогічна
- b) організаційно-педагогічна
- c) психолого-педагогічна
- d) готовність працівників закладу працювати в інноваційному режимі

7. Оберіть наукові підходи до реалізації інновацій в освіті

- a) Синергетичний підхід
- b) Особистий підхід
- c) Аксіологічний підхід
- d) Партисипативний підхід

8. Інтегрована особистісна якість:

- a) компетентність;
- b) компетенція;
- c) професійність;
- d) вимогливість

9. Якісно нова сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання й управління, яка вносить суттєві зміни у результат педагогічного процесу:

- a) педагогічні інноваційні технології;
- b) педагогічні традиційні технології;
- c) інновації;
- d) методи.

10. Пропозиції, що поліпшують розвиток (перебіг) і результати навчально-виховного процесу:

- a) інновації;
- b) новації;
- c) ефективність;
- d) результативність.

11. Вкажіть на взаємозв'язок між поняттями «нововведення» та «новація»:

- a) це тотожні, рівнозначні поняття;
- b) «нововведення» є ширшим поняттям, ніж «новація»;
- c) новація стає нововведенням після її впровадження у практичну діяльність у вигляді нового продукту, процесу тощо;
- d) нововведення стає новацією після його впровадження у практичну діяльність у вигляді нового продукту, процесу тощо.

12. Процес уведення новацій на ринок називають:

- a) інноваційним лагом;
- b) дифузією;
- c) науково-технічним прогресом;
- d) комерціалізацією.

13. Життєвий цикл інновацій — це:

- a) проміжок часу від створення до поширення новації;
- b) проміжок часу від зародження ідеї, створення новинки та її практичного використання до моменту зняття з виробництва;

- c) проміжок часу від зародження ідеї до створення нововведення;
- d) проміжок часу, на протязі якого існує попит на продукт, в якому втілена дана інновація.

14. Вміння людини, яка критично мислить. Оберіть правильні варіанти

- a) оцінювати надійність джерел інформації
- b) виділяти необхідну інформацію та обробляти її
- c) ставити запитання з метою одержання точнішої інформації або її перевірки
- d) розглядати проблеми з різних точок зору та порівнювати різні позиції і підходи під час їх вирішенні
- e) всі варіанти вірні

15. Для розвитку критичного мислення молодших школярів учителю необхідно....

- a) виділити час і забезпечити можливості для застосування критичного мислення
- b) дозволити учням вільно розмірковувати
- c) висловити віру в здатність кожного учня породжувати критичні судження
- d) бути готовими породжувати й відкидати судження
- e) всі варіанти вірні

16. Абсолютна новизна

a) Виявляє себе в кількох варіантах — як часткова новизна, яка полягає в оновленні одного з елементів системи, коли вона стає новою в якомусь одному відношенні.

b) Вона охоплює принципово не відомі раніше новації, які внаслідок їх реалізації стають радикальними нововведеннями. Її фіксують за відсутності аналогів, прототипів конкретному нововведенню.

c) Про неї ведуть мову, коли об'єкт є новим для даного суб'єкта. Наприклад, предмет чи явище можуть бути абсолютно новими для однієї людини, нормативно новими для конкретної спільноти (наприклад, в одній країні) і не новими в іншій країні для іншої спільноти.

18. Педагогами-новаторами можна назвати...

- a) Станіслава Шацького (1878—1934)
- b) Макаренка(1888—1939)
- c) В. Сухомлинського
- d) Шалву Амонашвілі(1931),
- e) Софію Лисенкову (нар. 1924)
- f) Марію Монтесорі (1870—1952)
- g) всі відповіді вірні

19. Педагогічної неології – це ...

інноватика відповідно до особливостей інноваційних процесів охоплює такі теоретичні блоки понять і принципів

а) галузі педагогічних знань, у якій систематизуються, узагальнюються та розвиваються наукові, експериментальні й дослідні дані про процес науково-педагогічної творчості, його особливості, основні результати.

б) пізнанням особливостей зародження, розвитку, функціонування, а також істотних ознак таких феноменів, як норма, нове, новизна, відкриття, винахід, вдосконалення, займається інноватика.

20. Праксіологія – це:

а) один із основних критеріїв оцінювання педагогічних досліджень; основний результат творчого процесу; властивість і самостійна цінність нововведення.

б) нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях.

с) галузь педагогічних знань, яка досліджує ефективність механізмів застосування педагогічних інновацій, оптимальної інноваційної діяльності.

21. Чим викликані розбіжності у тлумаченнях поняття «інновація»?

а) неоднаковим баченням їх авторами сутнісного ядра, а також радикальності нововведень.

б) проникнення елементів однієї культури в іншу і набуття при цьому нових, не властивих раніше якостей.

с) орієнтація на нове, пошук і впровадження нового не є самоціллю педагогічної інноватики.

21. Що вивчає педагогічна аксіологія?

а) діяльність, сутність якої полягає в оновленні педагогічного процесу, внесенні новоутворень у традиційну систему, що передбачає найвищий ступінь педагогічної творчості.

а. діяльність педагогів, що належать до цих категорій, утворює інноваційний педагогічний потік, який збагачує практику новими ідеями, новим змістом і новими технологіями.

б. розділ педагогіки, в якому досліджуються значущі для педагогічної праці цінності навчання і виховання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Бали	Результат навчання, що оцінюється
<p>49 (7 б.)</p>	<p>Виконання практичного завдання:</p> <p>6-7 балів – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття; самостійно, грамотно і послідовно з вичерпною повнотою відповів на запитання; демонструє глибокі і всебічні знання, логічно будує відповідь, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки; безпомилково відповідає на питання, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійну роботу;</p> <p>4-5 бали – студент добре засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, аргументовано викладає його; розкриває основний зміст навчального матеріалу, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при використанні наукових термінів, нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту;</p> <p>2-3 бали – студент в основному засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, показує початкову уяву про предмет вивчення, при відтворенні основного навчального матеріалу допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття;</p> <p>1 бал – студент не засвоїв навчальний матеріал теми, проте знає основні визначення, поняття; дає поверхову відповідь на запитання.</p>
<p>7</p>	<p>Кейс-метод (Розв'язання педагогічних ситуацій)</p> <p>6-7 балів – виставляється, якщо студент обґрунтовано, послідовно й логічно аналізує ситуацію з використанням наукової термінології та на основі досвіду, набутого у ході соціально-педагогічної практики, демонструє власне бачення ситуації; виявляє вміння будувати чіткий алгоритм дій, спрямованих на професійне і компетентне вирішення даної проблеми;</p> <p>4-5 балів – ставиться у випадку, коли студент послідовно й логічно аналізує ситуацію за стандартною схемою, володіє науковою термінологією, при розв'язанні практичного завдання допущені лише незначні помилки, які усуваються самим студентом після зауваження екзаменатора;</p> <p>2-3 бали – виставляється, коли у ході розв'язання педагогічної задачі допущені помилки і порушена логіка аналізу та етапи здійснення соціально-педагогічної технології, необхідної для розв'язання конкретної проблеми, що вплинуло на результат і правильність висновків.</p>

Але при цьому наявне часткове володіння теоретичним матеріалом з питань, наведених у ситуації;

1 бал – вказує на те, що студент не оволодів базовим теоретичним матеріалом та практичними навичками професійної діяльності, пояснює ситуацію на побутовому рівні.

14	ІНДЗ (презентація, надіслана через Інтернет та захищена в аудиторії). Оцінюється: знання й розуміння теоретичного матеріалу – 6 б. (відповідність темі, володіння науковою термінологією, доступність), візуальне представлення – 4 б. (відповідність вимогам, щодо оформлення; яскравість, зрозумілість), захист роботи (чіткість, логіка викладу, представлення; володіння навичками ораторського мистецтва; наявність самостійних висновків) – 4 б.
30	Залік (письмове або комп'ютерне тестування; за кожну правильну відповідь – 1 б.)
100	Загальна кількість балів

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	зараховано
74-89	зараховано
60-73	зараховано
1-59	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Андреев А. М. Теоретико-методичні засади підготовки майбутнього вчителя фізики до організації інноваційної діяльності учнів у навчальному процесі: дис...доктора пед. наук. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, Запоріжжя, 2019. 577 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/aref/09/Aref_Andreev.pdf
2. Гнезділова В.І. Інноваційні технології у STEM-освіті : навчальний посібник для студентів спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2019. 76 с. URL: https://ciot.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/144/2021/05/3-%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96-%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97-%D1%83-STEM-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%96_B5.pdf
3. Гуторов О.І., Михайлова Л.І., Шарко І.О., Турчіна С.Г., Киричок О.В. Управління інноваціями: навчальний посібник, вид. 2-ге, доп. Харків: «Діса плюс», 2016. 266 с.
4. Збірник матеріалів «STEM-школа – 2021» / уклад.: Н. І. Гущина, І. П. Василяшко, О. О. Патрикеева, О. В. Коршунова, Л. Г. Булавська — К. : Видавничий дім «Освіта», 2021. 155 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728711/1/2021_%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20STEM-%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%20.pdf
5. Євсюков О. Педагогічні технології: навч. пос. Харків: ХНАУ, 2020. 228 с.
6. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано–Франківськ, 2020. 172 с. URL: <http://surl.li/afgja>
7. Інноваційні педагогічні технології : посібник / За ред. О. І. Огієнко; Авт. кол.: О. І. Огієнко, Т. Г. Калюжна, Ю. С. Красильник, Л. О. Мільто, Ю. Л. Радченко, К. В. Годлевська, Ю. М. Кобюк. К., 2015. 314 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/705810/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
8. Інноваційні технології навчання у діяльності інженера-педагога: навчальний посібник для інженерів-педагогів : у 2 ч./ [Коваленко О.Е., Штефан Л.В., Лисенко С.А., та ін.] ; за ред. О.Е. Коваленко, Л.В. Штефан. Х.: Вид-во ТОВ «Цифрова друкарня №1», 2013. Ч.1: Теоретичні основи. 195 с.
9. Інноваційні технології навчання у діяльності інженера-педагога: навчальний посібник для інженерів-педагогів : у 2 ч./ [Коваленко О.Е., Штефан Л.В., Белова О.К. та ін.] ; за ред. О.Е. Коваленко, Л.В. Штефан. Х.: Вид-во ТОВ «Цифрова друкарня №1», 2013. Ч.2: Практичні рекомендації. 156 с.

10. Інтерактивні технології навчання: електронний навчальний курс. А. Єрмоленко. Біла Церква: БІНПО, 2022. 37 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731177/1/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%20%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%95%D0%9D%D0%9A.pdf

11. Коновальчук І.І. Теоретичні та технологічні засади реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах. Сутність та структура інноваційної компетентності педагога. Розробка системи і технології її розвитку. Акмедосягнення науковців Житомирської науково-педагогічної школи: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. URL: <http://surl.li/mwlsp>

12. Лаппо В. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. ІваноФранківськ: НАІР, 2020. 360 с. URL: <https://kikpip.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/94/2021/11/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%9F%D0%B5%D0%B4-%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>

13. Михайліченко М., Рудик Я. Освітні технології. Київ: ЦП «Компринт», 2016. 583 с.

14. Михайлова Л.І. Інноваційний менеджмент: навч. посібник / Л.І. Михайлова, О.І. Гуторов, С.Г. Турчина, І.О. Шарко. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 234 с.

15. Новгородська Ю. Г. Інноваційний менеджмент в освіті: [навчально-методичний посібник] для магістрів спеціальності 073 Менеджмент. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 120 с.

16. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник / О. Янкович, Ю. Беднарк, А. Анджеевська. Тернопіль: ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с.

17. Педагогічна інноватика : термінологічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.) : Домбровська Я. М., 2019. 384 с. URL: <https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dc46e9fb-4bef-41f7-9298-1282a0b35b2d/content>

18. Поясок Т. Б. Інтерактивний навчальний посібник «Сучасні технології освітнього процесу»: навчальний посібник / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна, О. В. Костенко. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2019. 224 с. URL: https://mter.co.ua/user-files/stop__nteraktivniy_n_p.pdf

19. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: виклики воєнного часу: тези доп. XIV Міжнар. бізнес-форуму (Київ, 23 берез. 2023 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 197 с. URL: <http://surl.li/mwlta>

20. Проектна діяльність учнів професійно-технічних навчальних закладів: тренінг-курс: навч. посібник / [В. М. Аніщенко, М. В. Артюшина, Т. М. Герлянд, Н. В. Кулалаєва, М. М. Шимановський та ін.] ; за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. Житомир: «Полісся», 2018. 180 с.

https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712110/1/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_.pdf

21. Проектні технології навчання учнів професійно-технічних навчальних закладів: довідник / [Глуценко О. В., Романов Л. А., Пащенко Т. М., Пятничук Т. В., Шимановський М. М.]; за заг. ред. Л. А. Романова. Житомир: «Полісся», 2019. 126 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720947/1/14_%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BD%D1%96_%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97_%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

22. Стойко І.І. Управління інноваціями (Програма, курс лекцій, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні заняття, тести): навчально-методичний посібник. Тернопіль, ТНТУ ім. І. Пулюя, 2016. 200 с.

23. Табенко В.М., Грицаєнко Г.І., Лисак О.І. Економіка та організація інноваційної діяльності: курс лекцій. Мелітополь: «ЛЮКС», 2021 с. 159 с.

24. Теорія і практика підготовки майбутніх педагогів до інновацій в професійній діяльності: За заг. ред О.А. Листопада. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17875/1/Lystopad%20Oleksiy%20Anatoliyovych.pdf>

25. Теорія і практика проектного навчання у професійно-технічних навчальних закладах. монографія / В. М. Аніщенко, М. В. Артюшина, т. М. Герлянд, Н. В. Кулалаєва, Г. М. Романова, М. М. Шимановський та ін.; за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. Житомир: «Полісся», 2019. 208 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718498/1/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%A%D0%B0%201.pdf>

26. Шевчук С.С. Інноваційна діяльність педагога професійної школи: Навчально-методичний посібник. Біла Церква : БІНПО, 2015. 164 с.

27. STEM-освіта в початковій школі: від навчальної моделі до реального уроку. І. Потапенко; за заг. ред. О. Елькін, О. Масалітіна; упорядкув. К. Ремез. Київ: ГО «EdCamp Ukraine», 2023. 300 с. URL: <file:///D:/Doc/Downloads/844.pdf>

Додаткова література:

1. Білик Ж. І., Постова К. Г. Методика та організація навчально-дослідницької діяльності учнів з біології з огляду на STEM-підхід в освіті. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. URL:file:///D:/Doc/Downloads/Otros_2017_6_8.pdf 2017. № 6. С. 22–25.

2. Вьюненко О., Агаджанов-Гонзалес К., Агаджанова С., Руденко Ю. Інформаційні комунікаційні технології електронного навчання як база інновацій у вищій освіті. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, № 4. С. 13-19. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/13479/1/Viunenکو.pdf>

3. Дубасенюк О.А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–28.

4. Заславська С.І. Інноваційна діяльність педагога професійної школи. URL: <http://surl.li/mwlto>

5. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб./ І.В. Артёмов, І.П. Студеняк, Й.Й. Головач, А.В. Гусь. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2015. Вип. 23. 348 с.

6. Інновації у вищій освіті: глосарій термінів і понять / за ред. І.В. Артёмова; [уклад.: І.В. Артёмов, А.В. Шершун, С.В. П'ясецька-Устич]. Ужгород: ПП «АУТДОР – ШАРК», 2015. 160 с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір». Вип. 25).

7. Коптева О.М. Використання інтерактивних технологій в закладах професійно-технічної освіти. *Міжнародний науковий журнал «Науковий огляд»*. 2017. № 38. С. 27-36. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1252/1357>

8. Марфинець Н. В Проектні технології на уроках літератури рідного краю: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2017. Вип. 2 (41). С.162-164. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/18303/1/%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%95%D0%9A%D0%A2%D0%9D%D0%86%20%D0%A2%D0%95%D0%A5%D0%9D%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%87%20%D0%9D%D0%90%20%D0%A3%D0%A0%D0%9E%D0%9A%D0%90%D0%A5%20%D0%9B%D0%86%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%A3%D0%A0%D0%98%20%D0%A0%D0%86%D0%94%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%9A%D0%A0%D0%90%D0%AE.pdf>

9. Мельникова Р., Ангеловська К. Застосування елементів ігрової технології на уроках української мови та літератури. *Studia methodologica*. 2024. № 57. С. 312-325. URL: <https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/sm/article/view/969/858>

10. Михайлишин Р. Професійна готовність педагога до інноваційної діяльності: якісний аспект. *Вісник Львівського університету. Серія педагогічна*. 2016. Вип. 31. С. 11-18. URL: <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0-%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B0-%D0%B4%D0%BE-%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D1%81%D0%BB%D0%B8%D1%8F%D0%BD%D0%B8%D1%8F.pdf>

11. Носовець Н. М., Терещенко О. В. Готовність майбутнього вчителя технологій до інноваційної педагогічної діяльності як складова професійної компетентності. URL: file:///D:/Doc/Downloads/vnuchkpn_2019_2_44.pdf

12. Огієнко О. І. Формування готовності до інноваційної діяльності як важлива складова професійної підготовки майбутнього вчителя. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 7(33). С. 154–161.

13. Павленко В.В., Бірук Н. П. Моделювання сучасного уроку з використанням технологічної карти. *Перспективи та інновації науки. (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. № 7(25) 2023. С.209-217. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/36370/1/25.pdf>

14. Полонська Т.К. Сутність ігрових технологій у навчанні іноземних мов учнів початкової школи на компетентнісних засадах. *Проблеми сучасного підручника* 2018. Випуск 20. С.317-327. URL:https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710774/1/%21%21%21Polonska_Primary_School_Game.pdf

15. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: виклики воєнного часу: тези доп. XIV Міжнар. бізнес-форуму (Київ, 23 берез. 2023 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 197 с. URL: <http://surl.li/mwlta>

16. Проценко О., Юрочко С. Інноваційна компетентність педагога: зміст і структура. *Молодь і ринок*. 2015. № 5 (124). С. 51–55.

17. П'ять інтерактивних методів навчання [Електронний ресурс]. *Освіта нова*. 2019. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/2278-piat-interaktyvnykh-metodiv-navchannia>

18. Радченко М. Шляхи формування інноваційної компетентності студентів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія*. 2017. № 11. С. 112–116. URL: [file:///D:/Doc/Downloads/alexi,%20%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.PDF%20\(2\).pdf](file:///D:/Doc/Downloads/alexi,%20%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.PDF%20(2).pdf)

19. Славінська О. Інноваційна професійна діяльність педагога у контексті сучасної неперервної освіти. URL: <file:///D:/Doc/Downloads/%D0%A1%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0+%D0%9E.%D0%9C.+3.pdf>

20. Слободяник О. Аналіз поняття «проект», «проектна технологія», «педагогічне проектування» у дослідженнях зарубіжних та вітчизняних науковців. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32308793.pdf>.

21. Староста В. І., Гошко О. В. Структурні компоненти готовності педагога до інноваційної діяльності. *Збірник наукових праць ЗОІППО*. 2018. № 3(32). URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/23239/1/2018_Starosta%20V_Hoshko%20O_Zaporizza.pdf

22. Стрижак О. Є., Сліпухіна І. А., Полісун Н. І., Чернецький І. С. STEM-освіта: основні дефініції. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Том 62, №6. С.16-33. URL: file:///D:/Doc/Downloads/STEM-OSVITA_OSNOVNI_DEFINICII.pdf

23. Соколова І.В. Освітні інновації: реалії сьогодення та контури майбутнього. *Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 березня 2015 року, м. Суми)*. Том 1. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 392 с. С. 172-175.

24. Сударик О.С. Сутність поняття «ігрові технології» та їх класифікація // Формування сучасної науки: методика та практика: матеріали I Міжнародної студентської наукової конференції (Т. 2), м. Кам'янець-Подільський, 29 жовтня, 2021 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2021. С.91-94. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/33341/1/%D0%A1%D1%83%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E.%D0%A1.%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf>

25. Тадеуш О. Освітологічний вимір інноваційної освіти в контексті соціально-економічних глобальних викликів. *Неперервна професійна освіта:*

теорія і практика. Випуск № 1 (74), 2023. С.11-23. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/45021/1/O_Tadeush_OVIOKSEHV.pdf

26. Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників: монографія / [Лузан П. Г., Манько В. М., Нестерова Л. В., Романова Г. М.]; за заг. ред. Г. М. Романової. К. : ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2014. 216 с.

27. Тихонова Т. Інновації в закладі освіти: сутність, нормативне забезпечення, методика організації. *Інноватика в освіті*. Вересень № 1 (92). 2022. С.74-83. URL: https://repository.moippo.mk.ua/upload/01-08-22_73249201.pdf

28. Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів: методичні рекомендації / Н. І. Поліхун, К. Г. Постова, І. А. Сліпучіна, Г. В. Онопченко, О. В. Онопченко. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. 80 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/286032301.pdf>

29. Харагірло В. Є. Сутність і структура готовності до інноваційної діяльності педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти. *Імідж сучасного педагога*. № 1 (178) 2018. С. 34-38. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/123778/120643>

30. Шерудило А. В. Сутність, зміст, структура і функції інноваційної діяльності вчителя в умовах модернізації педагогічної освіти. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: компетентнісний та інтегрований підходи: монографія / за наук. ред. Л. Я. Бірюк. Суми, Вінниченко М. Д., 2019. С. 245–269. URL: [file:///D:/Doc/Downloads/_%20\(2\).pdf](file:///D:/Doc/Downloads/_%20(2).pdf)

31. Ягупов В. Термінологічні проблеми визначення інноваційних педагогічних технологій: методологічний аспект. *Військова освіта*. 2023. № 1 (47). С. 343-356. URL: <file:///D:/Doc/Downloads/283443-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-653247-1-10-20230629.pdf>

32. Ягупов В.В., Бондаренко Т.С. Методологічні основи розуміння педагогічних технологій. Інноваційні освітні технології : світовий і вітчизняний досвід використання в системі неперервної освіти : монографія / відповідальні редактори Барановська Л.В., Морська Л.І. Біла Церква : ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. С. 7-22. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/11838/1/%D0%94%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf>

33. Юрчик О.В. Впровадження проектної технології в навчальний процес. [Навчальний посібник]. Хмельницький: НВО №5 ім. С.Єфремова, 2015. 88 с. URL: <http://oksana-yurchyk.km.sch.in.ua/Files/downloads/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%AE%D1%80%D1%87%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E.%D0%92.%20%D0%92%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20%D0%B2%20%D0%BD%D0%B0%>

D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81.pdf

Інформаційні ресурси:

1. Закон України від 8.09.2011 № 3715 «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [Електронний ресурс]. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

2. Концепція розвитку освіти в Україні на період 2015-2025 рр. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

3. Наказ Міністерства освіти і науки від 07.11.2000 № 522 «Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

4. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : статистичний збірник [Електронний ресурс]. URL: <http://ukrstat.gov.ua>

5. Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти» Наказ Міністерства освіти і науки 12 травня 2023 року N 552. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE40211?an=20>

6. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 526-р. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-p#Text>.

Освітні онлайн платформи:

1. «Всеосвіта». URL: <https://vseosvita.ua>

2. Освітній проєкт «На Урок»: методичні матеріали для вчителя, статті, онлайн-навчання, конкурси. URL: <https://naurok.com.ua/webinar>

3. «Освіторія»: освітня платформа. URL: <https://osvitanow.org/>

4. [Український проєкт «Якість освіти»](http://yakistosviti.com.ua). URL: <http://yakistosviti.com.ua>

5. «EdEra» — українська студія онлайн-освіти. URL: <https://ed-era.com/>

6. «Prometheus»: цикли курсів з можливістю отримати сертифікат. URL: <https://prometheus.org.ua/>

ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИКИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ РІВНІВ ГОТОВОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анкета «Інноваційні технології у майбутній професійній діяльності»

Шановний студент!

Просимо Вас обрати один із варіантів відповіді.

1. Чи бажаєте Ви у майбутньому бути педагогом-інноватором?
А) так;
Б) ні;
В) ще не визначився/ не визначилась.

2. Чи плануєте Ви застосовувати інноваційні технології навчання у майбутній професійній діяльності?
А) так, планую;
Б) ні, буду застосовувати традиційні методики;
В) не можу сказати однозначно.

3. На Вашу думку, інноваційні технології допомагають учням краще засвоювати навчальний матеріал?
А) так, впевнений у цьому;
Б) ні, навпаки заважають;
В) не завжди допомагають / в залежності від навчального матеріалу .

4. Як Ви відноситеся до педагогів, які застосовують лише традиційні технології, професійно не розвиваються?
А) негативно, педагогу потрібно завжди розвиватись;
Б) позитивно, не вбачаю у цьому нічого страшного ;
В) нейтрально, це особиста справа кожного педагога.

5. Чи цікаво Вам дізнаватись про педагогічні новації та експерименти у процесі навчання?
А) так, це дійсно пізнавально;
Б) ні, не знаходжу у цьому щось цікаве;
В) важко відповісти.

6. Чим для Вас приваблива інноваційна педагогічна діяльність?
А) особистим та професійним розвитком;
Б) взагалі не приваблива;
В) визнанням з боку колег та керівництва навчального закладу.

7. Чи плануєте Ви дізнаватись про нові технології навчання з різних ресурсів (конференцій, методичних посібників, журналів, форумів тощо) у майбутній професійній діяльності?
А) планую, цікавлюсь зараз;

- Б) ні, мені достатньо набутих знань у ЗВО;
- В) не знаю чи вистачить на це часу/ бажання.

8. Чи хотіли б Ви створити авторську технологію (метод, прийом) навчання?

- А) звичайно, я хотіла б / хотів би, щоб інші дізнались про мої досягнення;
- Б) мені це не потрібно;
- В) не впевнена / не впевнений, що у мене вийде.

9. Які Ваші внутрішні протиріччя / сумніви заважають Вам створювати щось нове?

- А) нічого не заважає, я завжди відкритий / відкрита до нового і не боюсь невдач;
- Б) невпевненість у позитивному результаті, або у тому, що це буде краще старого;
- В) заважають сумніви, чи зможу я бути успішною / успішним в інноваційній діяльності.

10. У майбутній професійній діяльності я...

- А) сучасний педагог-інноватор;
- Б) звичайний середньостатистичний вчитель;
- В) не визнався / не визначилась.

11. Професія вчителя, на мою думку, обов'язково передбачає:

- А) постійне самовдосконалення;
- Б) володіння певним обсягом знань;
- В) любов до дітей.

Обробка результатів.

Для визначення результатів необхідно підрахувати суму набраних балів відповідно до таблиці:

Відповідь	Бал
А)	2
Б)	0
В)	1

0–5 балів – низький рівень: студент не бажає застосовувати інноваційні технології навчання; пасивний до інновацій; не виявляє зацікавленості до професійного розвитку;

6–14 балів – середній рівень: майбутній педагог нейтрально ставиться до інноваційних технологій; переважає невизначеність стосовно майбутньої професії; інноваційній діяльності заважають сумніви, невпевненість в собі;

15–20 балів – високий рівень: студент відкритий до нового, не боїться невдач; бажає застосовувати інноваційні технології навчання; професійно розвиватись.

ТЕСТ "ДІАГНОСТИКА ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА КРЕАТИВНОСТІ"
Складовими творчого потенціалу є допитливість, впевненість у собі, сталість, зорова й слухова пам'ять, прагнення до незалежності, здатність абстрагуватися й зосереджуватися.

Саме ці показники і діагностуються у тесті.

Питання тесту "Діагностика творчого потенціалу та креативності"

Методика визначення рівня творчого потенціалу та креативності містить 18 питань.

У тесті необхідно позначити найбільш прийнятні для Вас варіанти відповідей.

1. Чи вважаєте ви, що навколишній світ можна покращити?

- а) так;
- б) ні;
- в) так, але тільки у деякий випадках.

2. Чи думаєте ви, що самі зможете брати участь у значних змінах навколишнього світу?

- а) так, у більшості випадків;
- б) ні;
- в) так, у деяких випадках.

3. Чи вважаєте ви, що деякі з ваших ідей принесуть значний прогрес у тій сфері діяльності, яку ви оберете?

- а) так;
- б) звідки у мене можуть бути такі ідеї?
- в) можливо, мої ідеї принесуть не надто значний прогрес, але деякий успіх можливий.

4. Чи вважаєте ви, що в майбутньому будете грати настільки важливу роль, що зможете у навколишньому світі щось принципово змінити?

- а) так, напевно;
- б) дуже мало ймовірно;
- в) може бути.

5. Коли ви вирішуєте щось зробити, чи впевнені в тому, що справа вийде?

- а) звичайно;
- б) часто охоплюють сумніви;
- в) частіше впевнений, ніж невпевнений.

6. Чи виникає у вас бажання зайнятися справою, у якій ви на даний момент некомпетентні і абсолютно її не знаєте?

- а) так, невідоме мене приваблює;
- б) ні;
- в) все залежить від самої справи й обставин.

7. Якщо ви займаєтеся незнайомою справою, чи буде у вас бажання домогтися досконалості?
- а) так;
  - б) що вийде, те й добре;
  - в) якщо це не дуже важко, то так.
8. Якщо справа, яку ви не знаєте, вам подобається, чи хочете ви дізнатись про неї усе?
- а) так;
  - б) ні, треба вчитися найбільш важливому;
  - в) ні, я тільки задовольню свою цікавість.
9. Коли ви зазнаєте невдачі, то:
- а) якийсь час наполягаєте, навіть всупереч здоровому глузду;
  - б) відразу махнете рукою на справу, як тільки зрозумієте її нереальність;
  - в) продовжуєте робити свою справу, поки здоровий глузд не покаже непереборність перешкод.
10. Професію потрібно обирати, виходячи з:
- а) своїх можливостей і перспектив для себе;
  - б) стабільності, значимості, потрібності професії;
  - в) престижу й переваг, які вона забезпечить.
11. Подорожуючи, чи могли б ви легко орієнтуватися на маршруті, по якому вже пройшли?
- а) так;
  - б) ні;
  - в) якщо місце сподобалося й запам'яталося, то так.
12. Чи можете ви згадати відразу ж після бесіди все, про що говорилось?
- а) так;
  - б) ні;
  - в) згадаю все, що мені цікаво.
13. Коли ви чуєте слово незнайомою мовою, чи можете ви повторити його по складам без помилок, навіть не знаючи його значення?
- а) так;
  - б) ні;
  - в) повторю, але не зовсім правильно.
14. У вільний час ви волієте:
- а) залишатися наодинці, помізкувати;
  - б) перебувати в компанії;
  - в) мені байдуже, чи буду я один або в компанії.

15. Ви займаєтеся якоюсь справою. Ви вирішуєте припинити її тільки коли:
- а) справа закінчена і, як вам здається, виконана відмінно;
  - б) ви більш-менш задоволені зробленими;
  - в) справа здається зробленою, хоча можна зробити краще. Але навіщо?
16. Коли ви на самоті, ви:
- а) любите мріяти про якісь речі, можливо, й абстрактних;
  - б) за всяку ціну намагаєтеся знайти собі конкретне заняття;
  - в) іноді любите помріяти, але про речі, які пов'язані з вашими справами.
17. Коли якась ідея захоплює вас, то ви станете думати про неї:
- а) незалежно від того, де й з ким ви перебуваєте;
  - б) тільки наодинці;
  - в) тільки там, де є тиша.
18. Коли ви відстоюєте якусь ідею, ви:
- а) можете відмовитися від її, якщо аргументи опонентів здадуться вам переконливими;
  - б) залишитеся при своїй думці, які б аргументи не висувалися;
  - в) зміните свою думку, якщо опір виявиться занадто сильним.

Ключ до тесту "Діагностика творчого потенціалу та креативності"

Додайте бали за наступною схемою:

Відповідь

«а» - 3 бали,

«б» - 1,

«в» - 2 бали.

Інтерпретація результатів тесту

48 і більше балів - у вас закладено значний творчий потенціал, що надає вам багатий вибір творчих можливостей. Якщо ви на ділі зможете застосувати ваші здібності, то вам доступні найрізноманітніші форми творчості.

18 - 47 балів - у вас є якості, які дозволяють вам творити, але є й бар'єри. Найнебезпечніший бар'єр - страх, особливо для людей, орієнтованих на обов'язковий успіх. Острах невдачі сковує уяву - основу творчості. Страх може бути й соціальним, страхом суспільного осуду. Будь-яка нова ідея проходить через етап несподіванки, подиву, невизнання, осуду навколишніми. Острах осуду за нове та незвичне для інших, а також здивовані погляди, сковують творчу активність, знищують творчу особистість.

МЕТОДИКА ДІАГНОСТИКИ ОСОБИСТОСТІ НА МОТИВАЦІЮ ДО УСПІХУ Т. ЕЛЕРСА

На кожен з нижчезазначених питань відповідайте "Так" або "Ні".

1. Коли є вибір між двома варіантами, його краще зробити швидше, ніж відкласти на певний час.
2. Я легко дратуюся, коли помічаю, що не можу па всі 100% виконати завдання.
3. Коли я працюю, це виглядає так, ніби я все ставлю на карту.
4. Коли виникає проблемна ситуація, я найчастіше приймаю рішення одним з останніх.
5. Коли в мене два дні поспіль немає діла, я втрачаю спокій.
6. У деякі дні мої успіхи нижче середніх.
7. Але відношенню до себе я більш строгий, ніж по відношенню до інших.
8. Я більш доброзичливий, ніж інші.
9. Коли я відмовляюся від важкого завдання, то йотом суворо засуджую себе, бо знаю, що в ньому я домігся б успіху.
10. У процесі роботи я потребую невеликих паузах для відпочинку.
11. Старанність - це не основна моя риса.
12. Мої досягнення в праці не завжди однакові.
13. Мене більше приваблює інша робота, ніж та, якою я зайнятий.
14. Осуд стимулює мене сильніше, ніж похвала.
15. Я знаю, що мої колеги вважають мене діловою людиною.
16. Перешкоди роблять мої рішення більш твердими.
17. У мене легко викликати честолюбство.
18. Коли я працюю без натхнення, це зазвичай помітно.
19. При виконанні роботи я не розраховую на допомогу інших.
20. Іноді я відкладаю те, що повинен був зробити зараз.
21. Треба покладатися тільки на самого себе.
22. У житті мало речей більш важливих, ніж гроші.
23. Завжди, коли мені треба буде виконати важливе завдання, я ні про що інше не думаю.
24. Я менш честолюбний, ніж багато інших.
25. У кінці відпустки я зазвичай радію, що скоро вийду на роботу.
26. Коли я розташований до роботи, я роблю се краще і кваліфікованішими, ніж інші.
27. Мені простіше і легше спілкуватися з людьми, які можуть завзято працювати.
28. Коли у мене немає справ, я відчуваю, що мені не по собі.
29. Мені доводиться виконувати відповідальну роботу частіше, ніж іншим.
30. Коли мені доводиться приймати рішення, я намагаюся робити це якомога краще.

31. Мої друзі іноді вважають мене ледачим.
32. Мої успіхи в якійсь мірі залежать від моїх колег.
33. Безглуздо протидіяти волі керівника.
34. Іноді не знаєш, яку роботу доведеться виконувати.
35. Коли щось не ладиться, я нетерплячий.
36. Я зазвичай звертаю мало уваги на свої досягнення.
37. Коли я працюю разом з іншими, моя робота дає великі результати, ніж роботи інших.
38. Багато чого, за що я беруся, що не доводжу до кінця.
39. Я заздрю людям, які не завантажені роботою.
40. Я не заздрю тим, хто прагне до влади і положенню.
41. Коли я впевнений, що стою на правильному шляху, для доведення своєї правоти я йду аж до крайніх заходів.

Ключ. Ви отримали по 1 балу за відповіді "**Так**" на наступні питання: 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 37, 41.

Ви також отримали по 1 балу за відповіді "**Ні**" на питання 6, 13, 18, 20, 24, 31, 36, 38, 39. Відповіді на питання 1, 11, 12, 19, 23, 33, 34, 35, 40 не враховуються. Підрахуйте суму набраних балів.

Результат:

- Від **1 до 10** балів: низька мотивація до успіху;
- Від **11 до 16** балів: середній рівень мотивації до успіху;
- Від **17 до 20** балів: помірковано високий рівень мотивації;
- Понад **21** бали: занадто високий рівень мотивації до успіху.

Навчальне видання

Юлія Григорівна
Новгородська

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО
ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ»
(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 014 Середня освіта (Історія))

Технічний редактор – І. П. Борис

Видання друкується за авторським редагуванням

Підписано до друку 13.08.2024 р.	Формат 60x84/16	Папір офсетний
Гарнітура Times New Roman	Обл.-вид. арк. 3,77	Ел. вид-ня.
Замовлення №	Ум. друк. арк. 4,06	

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.

м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3/4
(04631)7-19-72

E-mail: vidavn@ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.